

Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015

Kärsämäki

MAAKUNNALLISESTI JA VALTAKUNNALLISESTI (RKY 2009) ARVOKKAAT ALUEET SEKÄ NIIDEN SISÄLTÄMÄT KOHTEET

KÄRSÄMÄKI

Kärsämäen kirkko (RKY 2009)

valtakunnallisesti arvokas

Kärsämäen Paanukirkko, pappila ja Kattilakosken tienoo

Herrakosken aitat
Kattilakosken silta
Koski
Kärsämäen Paanukirkko
Kärsämäen pappila
Rannan koulu
Riihelä
Vanhan kirkon paikka ja hautausmaa

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

Porkkala

Alapiha
Junttolan puhto
Järvelä
Kukkura
Kyllönen
Maitolaituri
Pellonpää
Porkkalan koulu
Rouhu
Saarenpää
Tuomela
Uutela

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas

Saunatie

Aitatie 2
Korkatti ja Pietikäinen
Markkinatie 1
Markkinatie 5
Saunatie 11
Saunatie 13
Saunatie 14
Saunatie 15
Saunatie 5
Saunatie 8
Saunatie 9
Saunatien 7 navetta

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas

SAVISELKÄ

Miilurannan asutustilakylä

Alanko
Alaranta
Anttila
Arola
Arvola
Autiola
Einola
Estola

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
ei määritelty
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
ei määritelty
ei määritelty
paikallisesti arvokas
ei määritelty

Haapala	ei määritelty
Haapalehto	ei määritelty
Heinonen	ei määritelty
Jokela	paikallisesti arvokas
Jokilehto	ei määritelty
Jokiniemi	paikallisesti arvokas
Junttila	ei määritelty
Jylkkä	paikallisesti arvokas
Kantola	ei määritelty
Karhunesä	ei määritelty
Kemilä	ei määritelty
Kiiskilä	paikallisesti arvokas
Kivilehto	ei erityisiä arvoja
Koivuharju	paikallisesti arvokas
Koivuharju	ei määritelty
Koivuranta	paikallisesti arvokas
Kontio	ei määritelty
Koskela	ei määritelty
Koskiniemi	ei määritelty
Kotikoivu	paikallisesti arvokas
Kotiranta	paikallisesti arvokas
Kotiranta	paikallisesti arvokas
Kulma	ei määritelty
Kulmala	ei määritelty
Kulmala	paikallisesti arvokas
Kärsämäen Kauppa Oy:n myymälä	paikallisesti arvokas
Köpsi	ei määritelty
Lampela	paikallisesti arvokas
Laukkanen	ei määritelty
Leppikoski	ei määritelty
Liuska	ei määritelty
Malila	paikallisesti arvokas
Mansikkala	ei määritelty
Miettinen	paikallisesti arvokas
Miilurannan koulu	paikallisesti arvokas
Mustaparta	ei määritelty
Mustasaari	paikallisesti arvokas
Nevala	ei määritelty
Paananen	ei määritelty
Paavola	paikallisesti arvokas
Perttula	ei määritelty
Pihlajaniemi	paikallisesti arvokas
Pohjoisvirta	ei määritelty
Polvela	paikallisesti arvokas
Purola	paikallisesti arvokas
Rantala	ei määritelty
Rauhanlehto	paikallisesti arvokas
Rintamäki	paikallisesti arvokas
Saunaniemi	paikallisesti arvokas
Savikko	paikallisesti arvokas
Siltala	ei määritelty
Silvasti	paikallisesti arvokas
Suuronen	ei erityisiä arvoja
Syrjälä	paikallisesti arvokas
Tiitto	paikallisesti arvokas
Varjola	ei määritelty
Vähäjylkkä	paikallisesti arvokas

Saviselkä-Piippola -maantie (RKY 2009)

Halmetaho Saviselän kylämuseo
Hautala
Iso-Lehtola
Kaivosojan kivilta
Saviselän koulu
Vesilän luhti

valtakunnallisesti arvokas

maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas

VENETPALO

Venetpalo

- Alitalo
- Entinen Kärsämäen Osuuskauppa
- Lystilä
- Mikkola
- Mäkelä
- Palolan riihi
- Rapakkola
- Saarela
- Venetpalon koulu

maakunnallisesti arvokas

- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas
- paikallisesti arvokas
- maakunnallisesti arvokas

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET, JOTKA EIVÄT SISÄLLY ALUEISIIN

Kohteet on merkitty luetteloon maarekisterikylittäin

HAAPAJÄRVI

- Kultala
- Rinne kangas
- Torvela

KÄRSÄMÄKI

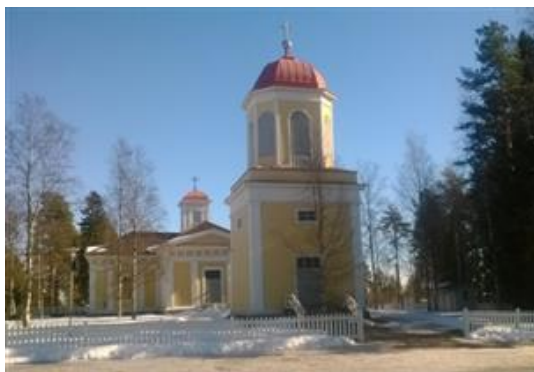
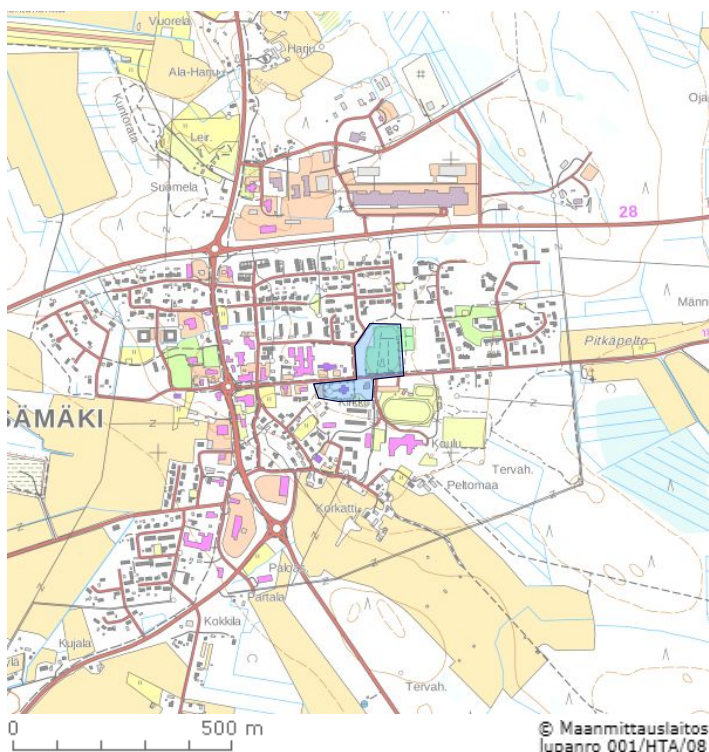
- Halosen vanha mylly
- Harju
- Heikkilä
- Jaakola
- Kivikangas
- Konttila
- Kärsämäen apteekki
- Kärsämäen kunnantalo
- Kärsämäen Osuusliike
- Mäenpää
- Puusaari
- Raatti
- Ritomäen entinen koulu
- Suomela
- Suomen sodan muistomerkki
- Vanha alakoulu

SAVISELKÄ

- Konolan aitta ja Juhola

VENETPALO

- Hautajoki
- Hautala
- Kangasharju
- Kurpas
- Löytölän pölkkynavetta

alueen nimi: **Käsämäen kirkko (RKY 2009)**

pääas. kunta: Käsämäki

pääas. kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: kirkkoympäristö

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Käsämäen kirkko on arkkitehti C.L. Engelin piirtämä ja kuuluu Intendentinkonttorissa Engelin johdolla 1800-luvun alussa kehitettyyn ristikirkkojen ryhmään.

Empiretyylinen puukirkko on pohjakaavaltaan tasavartinen ristikirkko, jossa sakaristo on kuorin takana itäisessä ristivarressa. Ulkoseinien jäsentely pilastereineen ja palkistoineen noudattaa tarkoin doorilaista järjestelmää.

Kirkkosalissa hirsiseinät ovat sileiksi piilotut ja ristikeskuksessa on särmikäs kasetoitu keskikupoli. Kuoriseinällä on näyttävä klassillinen alttarilaite. Kellotapuli liittyy kirkon länsipäähän kapean yhdyskäytävän avulla.

Kaksikerroksinen tapuli on rakennettu 1842 E.B. Lohrmannin suunnitelman mukaan. Tapuli ja kirkko ovat koivurivien reunustaman käytävän yhdistämiä.

Maakunnalliset arvot

Käsämäen kirkkotarhassa on Suomen ensimmäisenä hiihtokuninkaana tunnetun Aappo Luomajoen muistomerkki vuodelta 1958.

historia:

Pyhäjoen emäseurakunnan kappeliksi 1764 perustettu Käsämäki itsenäistyi 1857. Sen edellinen, 1764 rakennettu kirkko purettiin vanhuuttaan ränsistyneenä 1841.

Kirkko rakennettiin arkkitehti C.L. Engelin Intendentinkonttorissa 1828 laatiman piirustuksen mukaan 1842. Samanaikaisesti rakennetun tapulin piirustus on vuodelta 1841. Kirkon ulkokuora valmistui 1878. Engel pyrki luomaan yksinkertaisen syrjäseudun puukirkkotyyppiin, jossa satulakattoista ristikirkkoa korostettiin vain pienellä lanterniinilla.

Sisäänkäyntien eteishuoneet lisättiin 1926. Kirkko korjattiin ensimmäisen kerran perusteellisesti lääninarkkitehti G. Strandbergin suunnitelman mukaan 1938, jolloin uusittiin mm. tiilikate ja kirkkosalin penkit. Kirkkoa korjattiin 1992 (Arkkitehtitoimisto Klemolat Ky).

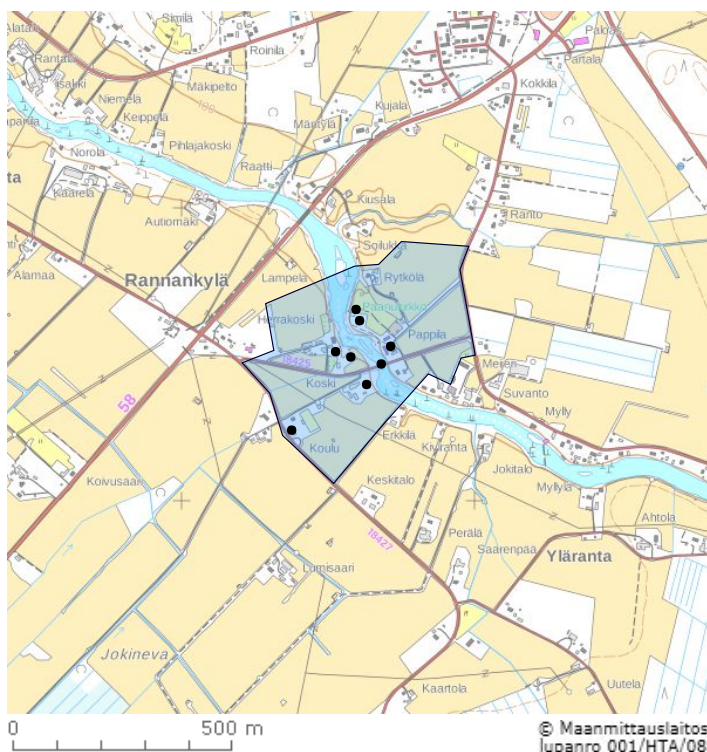
lähteet:

Esko Eskola, Käsämäen seurakunnan historia. Oulu 1946.

Ville Lukkarinen, Intendentinkonttorin kirkkoarkkitehtuuri. Carl Ludvig Engel 1778-1840. Näyttelyluettelo 1990.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osa 3. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993.

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1322

alueen nimi: **Kärämäen Paanukirkko, pappila ja Kattilakosken tienoo**

pääas. kunta: Kärämäki

pääas. kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: kirkkoympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Herrakosken aitat

Kattilakosken silta

Koski

Kärämäen Paanukirkko

Kärämäen pappila

Rannan koulu

Riihelä

Vanhan kirkon paikka ja hautausmaa

kuvaus:

Kärämäen Paanukirkon ja pappilan tienoo Pyhäjokivarressa on sekä kulttuurihistoriallisesti että maisemallisesti arvokas kokonaisuus. Paanukirkko on merkittävä maamerkki, joka näkyy viljelysmaiseman keskellä kauas. Pappilalla ja Paanukirkolla on merkitystä myös matkailukohteina.

Alueen asema tärkeiden julkisten rakennusten, kirkon ja pappilan, sijaintipaikkana periytyy aina 1700-luvulta saakka. Vuonna 2004 valmistunut Paanukirkko sijaitsee lähes samoilla sijoilla kuin entinen Kärämäen kirkko ja sen kellotapuli. Pappilan pihapiiri sijaitsee edelleen vanhalla paikallaan.

historia:

Jokivarressa Kattilakosken partaalla sijainnut vuonna 1765 rakennettu puukirkko purettiin vuonna 1841. Vanhan kirkon paikalle rakennettiin 2000-luvun alussa uusi moderni puukirkko, jonka rakentamisessa noudatettiin tarkasti 1700-luvun rakentamismenetelmiä ja työtapoja. Paanukirkko valmistui vuonna 2004.

Kärämäen pappila rakennettiin vuonna 1773 Pyhäjoen pohjoisrannalle, jokitörmällä tuolloin sijainneen kirkon lähistölle. Pappila on yksi Kärämäen kirkonkylän vanhimmista säilyneistä rakennuksista. Pappilarakennusta on korjattu useaan otteeseen. Nykyään pappila on 1950-luvulla tehtyjen korjausten mukaisessa asussa.

kohteen nimi: **Herrakosken aitat**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-402-176-6

kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla jokitörmällä sijaitsevat aitat ja tuulimylly.

historia:

Herrakosken 1800-luvun alkupuolella rakennettu vanhin talo on purettu ja 1900-luvun alusta perityvästä talosta on tehty kuivaamo peltoaukealle.

Yksi Herrakosken neljästä aitasta on purettu 2000-luvulla. Otsa-aitta on 1800-luvulla siirretty tilalle morsiusaittana Tervolasta. Yksi aitoista on siirretty tilalle Kärämäeltä 1910-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Kattilakosken silta**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: liikenne
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1933
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1933 valmistunut puukantinen teräspalkkisilta, jossa on luonnonkivirakenteiset maatuot.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Koski**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-4-37
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Kattilakosken partaalla sillan korvassa sijaitseva perinteinen pihapiiri, jota hallitsee kookas asuinrakennus. Kosken peltoaukean keskellä sijaitseva kuivaamo on maisemallinen kohokohta.

historia:

Päärakennus on peruskorjattu 1970-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: M

kohteen nimi: Kärämäen Paanukirkko

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-402-41-34

kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1975-

ajoitusselite: 2004

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Suomalaisen modernin puuarkkitehtuurin merkkiteos, jossa yhdistyvät 1700-luvun rakentamismenetelmät ja 1900-luvun lopun arkkitehtuurin muotokieli. Arkkitehti Anssi Lassilan suunnittelema kirkko koostuu kahdesta perusosasta. Hirsikehikko, kooltaan 10 × 10 metriä, muodostaa kirkon sydämen, jota kiertää pari metriä ulompana haapapaanuista tehty, tervattu ”takki”. Idea on sekä rakenteellinen että toiminnallinen: ratkaisu tavoittelee optimaalista säänkestoa ja hirsikehän ja takin välisen, hämärän, tunnelmallisen tilan kautta kuljetaan kattolyhdyn valaisemaan saliin. Kirkon hahmo sopeutuu paikalliseen rakennuskantaan ja pelkistetty arkkitehtuuri jatkaa kansanrakentajien puukirkkoperinnettä.

Paanukirkko sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Pyhäjoen rantatörmällä, Kattilakosken partaalta, lähellä vanhan, puretun kirkon sijaintipaikkaa. Alue on muinaismuistolaitolla suojeltu. Ympäristöä hallitsevat viljelty peltomaisema, yksinkertaiset agraarirakennukset sekä vuolas Pyhäjoki.

historia:

Kirkko rakennettiin arkkitehti Panu Kailan idean mukaan 1700-luvun käsityömenetelmillä ja työkaluilla.

Suunnitelma perustuu Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston Puustudiossa 1998 järjestetyn kilpailun voittaneeseen Anssi Lassilan ehdotukseen ”Kantaatti” ja työn pohjalta tehtyyn diplomityöhön.

Kirkon rakentaminen aloitettiin vuonna 2000 ja se vihittiin käyttöön 25.7.2004. Arkkitehti Panu Kaila ja vastaava mestari Kalevi Huttunen olivat keskeisiä henkilöitä vanhojen työtapojen etsimisessä. Arkkitehti Antti Pihkalan ja paanumestari Eero Majavan tietämys auttoi julkisivujen tekemisessä. Rakenteet suunniteltiin yhdessä arkkitehti, DI Jussi Tervaojan kanssa.

Kirkkoa rakennettiin vuosina 2000–2004 sekä talkoo- että palkkatyönä. Päärahoitus saatiin Euroopan Unionilta EAKR-rahoituksena.

Hirsikehän tukit kaadettiin seurakunnan metsästä ja vedettiin hevosvoimin rakennuspaikalle. Tukit sahattiin käsin tai Pyhäjoen rannassa sijaitsevalla vanhalla sahalla. Läpihammaslukkonurkat työstettiin kirveellä, sahalla ja taltalla. Hirsikehä koottiin talvella kolmessa osassa rakennuspaikan viereisellä pellolla. Perustusten valmistuttua kehikko siirrettiin oikealle paikalleen ja nostettiin omatekoisen vinssin avulla lopulliseen korkeuteensa. Hirren pinta viimeisteltiin leveäteräisellä piilukirveellä.

Kattorakenteet rakennettiin paikalla 5 x 5" sahatusta puusta. Liitokset lovettiin ja varmistettiin pihlajapuisilla tapeilla. Kirkkosalin keskellä on erityisen mielenkiintoinen liitos. Hirsiseinien keskeltä tulevien sauvojen lohenpyrstölle veistetyt päät lukittiin kirkkosalin keskipisteessä kattolyhdyn sauvoihin loveusliitoksella ja sauvat liitettiin yhteen puukiiloilla.

Kattoon ja ulkoseiniin lohkottiin 50 000 haapapapanua. Paanun pinta on elävä ja kestävä, sillä puun solukko jäi lohkottaessa ehjäksi. Paanut viimeisteltiin veistämällä, kastettiin kuumaan tervaan ja naulattiin paikoilleen.

Takorautaiset naulat, pultit, saranat, latat, haat, lukot ja kaiteet tehtiin sepäntyönä kierrätetystä romumetallista. Metallia käytettiin vain paikoissa, joissa se oli välttämätöntä ja yksityiskohdat suunniteltiin yhdessä toteuttajien kanssa. Pelkästään nauvoja taottiin 70 000 kappaletta. Takorautaosat karkaistiin upottamalla kuuma, hehkuvan punainen metalli hetkeksi tervaan. Käsittely muodosti mustan, ruosteelta suojaavan pinnan.

Paanut ja perustukset tehtiin talkootyönä. Hirsikehä, rakenteet ja vaativat yksityiskohdat toteutettiin hankkeessa koulutettujen ammattilaisten johdolla. Puurakennustaidon säilymisen kannalta oli tärkeää, että iäkkäiden ammattilaisten osaaminen siirrettiin nuoremmille sukupolville. Rakentamisen yhteydessä opetettiin perinteisten menetelmien käyttöä ja tuotettiin opetusmateriaalia.

Vuonna 2004 Kärsämäen Paanukirkko sai Pohjois-Suomen paras rakennusteko -palkinnon ja vuonna 2005 Paanukirkko sai toisen palkinnon eurooppalaisessa puujulkisivukilpailussa. Kirkko on ollut myös ehdolla The European Union Prize for Contemporary Architecture ja Mies van der Rohe Award kilpailuissa vuonna 2005.

arviointi:

MRKY2015: R,T,M,I

lähteet:

<http://www.kirjastovirma.fi/kirkot/paanukirkko> (13.3.2015)

<http://www.woodarchitecture.fi/fi/projects/karsamaen-paanukirkko> (13.3.2015)

Oopeaa - Office for Peripheral Architecture 2014. Arvinus + Orfeus Publishing AB.

kohteen nimi: **Kärsämäen pappila**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-402-41-37

kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1722-1808

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vuodelta 1773 periytyvä pappila maisemallisesti kauniilla paikalla Kattilakosken rannalla. Pihapiiriä reunustavat pappilan lisäksi pitkä hirsinen varasto ja entinen renkitupa 1900-luvun alusta. Pihapiiriin kuuluvat myös aitta, sauna ja vanha kellari. Pappilan ja väentuvan nykyinen ulkoasu on 1950-luvulta.

historia:

Kärsämäen pappila on yksi Kärsämäen kirkonkylän vanhimmista säilyneistä rakennuksista. Se rakennettiin vuonna 1773 parin sadan metrin päähän kirkosta, joka on tuhoutunut 1800-luvulla.

Pappilaa on korjattu useaan otteeseen. Etenkin 1950-luvulta lähtien rakennusta uusittiin usean vuosikymmenen ajan. Ulkopuolelle merkittävin uudistus tehtiin vuonna 1954, kun rakennusta laajennettiin sen eteläpäädyssä arkistohuoneella. Ulkoa rapatusta laajennuksessa oli edelleen vuonna 2013 paikallaan arkiston hyllyt ja kaapistot, mutta itse arkistomateriaali oli siirretty pois. Vuonna 1954 korjauksen yhteydessä pappilan perustukset korjattiin, vanha kivikellari purettiin sekä rakennukseen asennettiin keskuslämmitys ja vesi ja viemärijohdot. Myös sisätiloja on muutettu. Pappilan yhteydessä toimi kirkkoherranvirasto vuoteen 1989 saakka ja pappi asui rakennuksessa aina 2000-luvulle. Vuonna 2013 pappilan omisti Kattilakosken kulttuuriosuuskunta.

arviointi:

MRKY2015: H,M

lähteet:

Kemi, Asta (toim.). 2004. Kärämäki: kylä keskellä Suomea. Kirkonkylän kirjatoimikunta.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka, Anu Syrjäpalo

Tossavainen, Sanna. 2013. Haastattelu 14.6.2013

kohteen nimi: **Rannan koulu**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-402-4-28

kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1950

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan kaksikerroksinen koulu, opettajaasuntola ja talousrakennus maisemallisesti tärkeällä paikalla peltöjen keskellä.

historia:

Rannan koulu lakkautettiin 2010.

arviointi:

MRKY2015: R,M,I

lähteet:

Pyhäjokiseutu 13.9.2012. Rannan koulu sai uuden elämän.

kohteen nimi: **Riihelä**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-402-176-1
 kylä/k.osa: Kärämäki
 tyyppi: asuinrakentaminen
 ajoitus: 1945-1974
 ajoitusselite: päärakennus ja autotalli 1964, kuivaamo 1965
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Esimerkki 1960-luvun maaseudun omakotirakentamisesta. Pihapiirissä on lautarakenteisten omakotitalon ja autotallin lisäksi maisemallisesti tärkeä kuivaamo. Pihapiiri liittyy kiinteästi Herrakosken tilaan, josta se on lohkottu 1960-luvulla.

historia:

Riihelä on lohkottu Herrakoskesta 1960-luvun alussa.

lähteet:

Leena Kasasen haastattelu 30.6.2015

kohteen nimi: **Vanhan kirkon paikka ja hautausmaa**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-41-37

kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: uskonnon harjoittaminen

ajoitus: 1722-1808

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

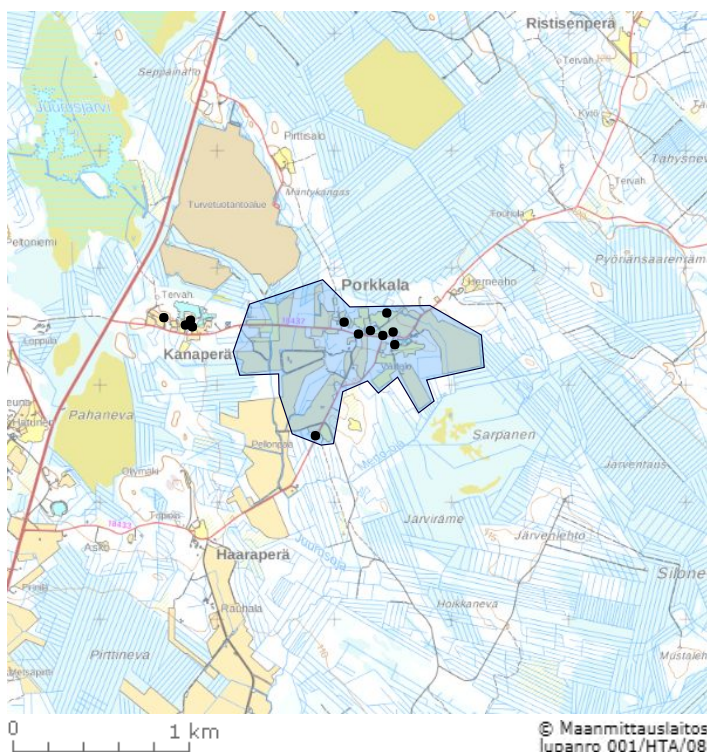
Alue ja sille menevä tie sijaitsevat Pyhäjoen varrella vanhojen puiden siimeksessä. Paikalla on sijainnut seurakunnan ensimmäinen 1765 rakennettu pieni puukirkko ja tapuli.

arviointi:

MRKY2015: H

lähteet:

Lähde: Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

alueen nimi: **Porkkala**
 pääas. kunta: Kärämäki
 pääas. kylä/k.osa: Kärämäki
 tyyppi: kyläympäristö
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Alapiha
 Junttolan puhto
 Järvelä
 Kukkura
 Kyllönen
 Maitolaituri
 Pellonpää
 Porkkalan koulu
 Rouhu
 Saarenpää
 Tuomela
 Uutela

kuvaus:

Porkkala on hyvä esimerkki perinteisestä maaseutukylästä viljelysalueineen. Kylä on pienikokoinen ja selkeästi rajautuva. Rakentaminen tukeutuu kauniisti kaartuileviin vanhoihin kyläteihin. Pihapiirit sijaitsevat harvakkona ryppäänä teiden varsilla, kylän keskipisteesi hahmottuvan tienristeyksen ympärillä. Kylässä on vanhoja talonpoikaista rakentamisperinnettä edustavia rakennuksia sekä jälleenrakennuskaudella rakennettuja rakennuksia. Kokonaisuuteen kuuluvat viljelyskäytössä olevat peltoalueet ja niitty- ja laidunalueet, jotka ympäröivät asutusta pienehköinä lohkoina. Miljöötä elävöittävät kookkaat maisemapuut.

Pääosa kylän rakennuksista on yksittäisinä arvioituina melko tavanomaisia, mutta yhdessä ne muodostavat edustavan esimerkin perinteisestä kyläasutuksesta. Maamerkkirakennuksena kylässä erottuu 1900-luvun alussa rakennettu Porkkalan koulu. Kylässä sijaitsevien kohteiden päivytysinventointi on tekemättä.

historia:

Kärämäen seudulle muodostui vakinaista asutusta 1500-luvun puolivälin jälkeen. Porkkalan seudulla vakinaisia asukkaita houkuttelivat alueelle Juurusojan tarjoamat kalastusmahdollisuudet.

Kylän keskustasta asutus levisi vähitellen viidelle perukalle – Kanaperälle, Hatuperälle, Pyrrönperälle, Haaraperälle ja Ristisenperälle. Parhaimmillaan kylässä oli 57 taloutta ja niissä kaikissa karjaa ja vähintään yksi hevonen. 1980-luvulle tultaessa koko Suomessa tapahtunut elinkeino- ja väestörakenteen muutos tyypisti

karjatilojen määrän alle kymmeneen.

Ennen sotia Porkkalassa oli oma nuorisoseurantalo ja urheilukenttä. Vuosien saatossa kylässä on toiminut ainakin kaksi elintarvikemyymälää, joista viimeisin lopetti toimintansa 1970-luvun alussa. Myymäläauto poistui Porkkalan sorateiltä 1990-luvun puolivälissä.

Kylän sydän oli ja on edelleen 1900-luvun alussa rakennettu koulurakennus, jonka tiloissa pidettiin kansakoulua vuosina 1902-1978. Kahden luokahuoneen ja tilavan asuinhuoneiston koulussa kävi parhaimmillaan yli 50 lasta.

Porkkalan punaiset puutalot, joista osa on edelleen pystyssä satunnaisenkin ohikulkijan ihailtavana, kätkevät sisälleen monisyisiä sukuhistorioita aina 1600-luvulta nykypäiviin asti.

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

Porkkalan kyläseuran internet-sivut, <http://porkkalankylaseura.wordpress.com/porkkalan-kyla/> (24.11.2014)

kohteen nimi: **Alapiha**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-11-74
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri vuodelta 1952 kyläkuvan kannalta tärkeällä paikalla. Alapihan tila on pakkolunastettu Nopolasta rappiotilalain perusteella siirtoväen asutukseen.

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Junttolan puhto**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-9-37, -10-11
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kahden pienen pihapiirin puhto Porkkalan raitin kahta puolta. Junttolassa on kaksi pientä perinteistä asuinrakennusta sekä tallipuoji ja hieman erillään jälleenrakennusajan navetta. Porkassa on perinteinen asuinrakennus, tallipuoji ja niinikään jälleenrakennusajan navetta.

historia:

Suur-Pyhäjoen historian mukaan Matti Laurinpoika perusti Junttosen talon 1562 Juurusojan läheisyyteen. Nykyään Junttola sijaitsee puolen kilometrin päässä ojasta. Vuosina 1635-85 taloa asuttaneen Juho Juhonpojan navetassa kerrotaan olleen 20 lehmää. Talolla on mutkikas omistushistoria. Esimerkiksi vuoden 1890 jälkeen talo oli jaettuna kahteen osaan, mutta sen yhdisti USA:ssa vaurastanut Juho Myllymäki (1878-1954). Junttolan vanhempi asuinrakennus on säilyttänyt hyvin Juho Myllymäen ajan asun.

Porkka perustettiin 1654. Talon nimi johtuu Juurusojassa käytetystä kalastuspyydyksestä, porkkasesta. Tämänkin talon omistushistoria on monivaiheinen. 1870-luvulla talo siirtyi Hypoteekkiyhdistykselle ja sen jälkeen Juho Paavonpoika Koposelle (1827-1902), joka tunnettiin muun muassa hyvänä seppänä. Porkan tilasta lahjoitettiin koulun tontti 1902.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Järvelä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-6-51
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni perinteinen talonpoikainen pihapiiri, jossa on viisiseinäinen hirsinen asuinrakennus, aitta ja sementtitiilinen navetta sekä uusi asuinrakennus. Näkyvällä paikalla sijaitsevaa pihapiiriä ympäröivät pienet pellot.

historia:

Kanasen talo oli alkujaan tiettävästi Kanalanniemellä Pyhäjoen varressa, mutta suuret tulvat pakottivat asukkaat siirtymään joesta etäämmäksi Haapavedelle vievän tien lähistölle. Uusi Kanasen talo rakennettiin jo 1635. Juurusojan molemmiin puoliin kehittyi vähitellen talorykelmä, Kanaperä. Kananesta lohkottiin 1765 Kananen II, josta puolestaan muodostui 1912 Järvelä.

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Kukkura**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-7-65
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1920-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1920-luvulta periytyvä pihapiiri Kanaperällä osana pienten pihapiirien rykelmää.

lähteet:

Nojonen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Kyllönen**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-13-20
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: 1800-luvun alkupuoli
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Ilmeisesti 1800-luvun alkupuolella rakennettu hirsinen asuinrakennus, vanha puojitalli ja aitta.

historia:

Noposen päätalosta erotettua osaa Noponen IV alettiin kutsua Kyllöseksi 1920-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Maitolaituri**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-11-23
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan maitolaituri kyläkuvan kannalta keskeisellä paikalla tienristeyksessä.

kohteen nimi: **Pellonpää**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-14-55
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1900-luvun alkupuolen asunsa hyvin säilyttänyt asuinrakennus kylätien varrella.

kohteen nimi: **Porkkalan koulu**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-9-53
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1902
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kylän sydämenä toimiva koulurakennus on rakennettu aivan 1900-luvun alussa. Tiloissa pidettiin kansakoulua vuosina 1902-1978. Kahden luokkahuoneen ja tilavan asuinhuoneiston koulussa kävi parhaimmillaan yli 50 lasta. Vuosikymmenten saatossa koulurakennus on säilyttänyt lähes alkuperäisen ulkoasunsa.

Pihapiiriin kuuluvat myös hirsirakenteinen keittola ja sauna vuodelta 1935 sekä puoji.

historia:

Kun Porkkalan koulu aloitti toimintansa 1902, oppilaita oli 35. Keittolatoiminta aloitettiin vuonna 1925. Aluksi ruoka keitettiin veistoluokan hellalla, myöhemmin sauna yhteyteen 1935 rakennetussa keittolassa. Koulu liitettiin Kärämäen sähköosuuskuntaan 1947.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S,I

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Rouhu**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-7-49
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1920-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Saarenpää**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-9-52
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1936
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1900-luvun alun mökki kyläraitin varrella.

historia:

Saarenpää on lohkottu Kopolasta 1936 ja Kopola puolestaan Porkasta 1932.

lähteet:

Noponen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Tuomela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-6-58
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: merenkulku
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1920-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1920-luvun pihapiiri kylätien varrella Kananperän pihapiirien rykelmässä.

lähteet:

Nojonen Martti (toim.) 1997. Kylä pieni Porkkalasta.

kohteen nimi: **Uutela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-11-72
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

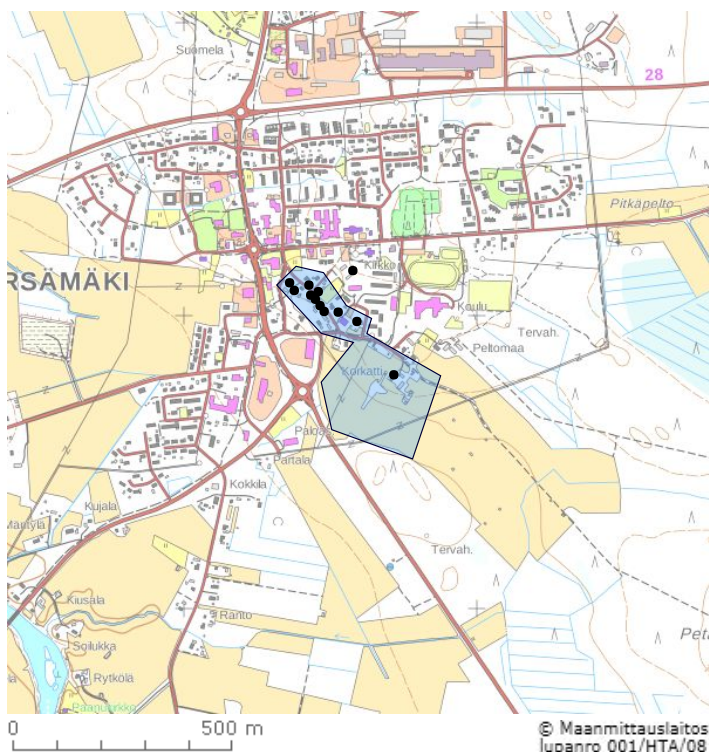
Jälleenrakennusajan pihapiiri maisemallisesti tärkeällä paikalla kyläraitin varrella.

historia:

Pieni kylä Porkkalasta -teoksen mukaan aktiivinen maamiesseuran ja valistusseuran puheenjohtaja, osuuskauppias ja kunnanvaltuuston pitkäaikainen jäsen Leenu Noponen (1876-1948) siirsi Nopolan pihapiirin toisen asuinrakennuksen 300-400 m itään päin Uutelaan Ristisenperäntien varteen. Tämä hirsitalo on korvattu jälleenrakennusajan asuinrakennuksella.

arviointi:

MRKY2015: R,M

alueen nimi: **Saunatie**
 pääas. kunta: Kärämäki
 pääas. kylä/k.osa: Kärämäki
 tyyppi: kyläympäristö
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Aitatie 2
 Korkatti ja Pietikäinen
 Markkinatie 1
 Markkinatie 5
 Saunatie 11
 Saunatie 13
 Saunatie 14
 Saunatie 15
 Saunatie 5
 Saunatie 8
 Saunatie 9
 Saunatien 7 navetta

kuvaus:

Kärämäen kirkonkylän keskustan tuntumassa sijaitseva Saunatien raitti on pienipiirteinen ja omaleimainen kokonaisuus. Raitilla on säilynyt hyvin kirkonkylän keskustalle vanhastaan tyypillinen mittakaava ja rakenne. Rakennukset rajaavat tietä yhtenäisenä nauhana. Asuinrakennukset sijaitsevat Saunatien varsilla, talousrakennukset rajaavat pihapiirejä niiden takana. Raitin varrella on myös uudempia, ominaispiirteiltään vanhoista rakennuksista selvästi poikkeavia rakennuksia.

Raitin varrella sijaitsevat rakennukset ovat itsessään varsin vaatimattomia. Alueen arvo perustuu sen merkitykseen kirkonkylän historiasta ja rakentamiselle vanhastaan tyypillisistä ominaispiirteistä kertovana kokonaisuutena. Saunatien varrella sijaitsevien kohteiden päivitysinventointi on tekemättä.

historia:

Saunatietä reunustavat tilat on lohkottu Junnon n:o 39 talosta.

Nykyinen Saunatie eli Korkattiperän kuja erkani valtamaantiestä Cajanin eli Yhtiökaupan ja Leiviskän talojen välistä. Tämän tien haarassa, vasemmalla puolen oli ollut parihuoneinen rakennus, jossa sijaitsi Kärämäen ensimmäinen maakauppa, talollinen Sakari Harjun omistama kauppa. 1900-luvun alussa se oli ollut Cajanin kaupan jauho- ja suolamakasiinina.

Korkattiperän kujan varressa oli oikealla Pellonpää ja sen naapurina Peltola. Talojen lähellä oli toiminut osuusmeijeri.

Itse Korkatinkujan perillä olivat Korkatin talot. Korkatissa oli kestikievari ja vankivyöräri.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Aitatie 2**
kunta: Kärkölä
kiinteistötunnus: 317-402-36-41
kylä/k.osa: Kärkölä
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri joka täydentää onnistuneesti Saunatien miljöötä.

kohteen nimi: **Korkatti ja Pietikäinen**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-402-38-23

kylä/k.osa: Kärämäki

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Rakennusryhmä, johon kuuluu luhtitali ja kaksi asuinrakennusta: pääosin 1800-luvun asussa oleva hirsipintainen päärakennus (Pietikäinen) sekä ulkoa vuorattu, ilmeeltään 1900-luvun alun asuinrakennus (Korkatti). Ryhmään kuuluu lisäksi ulkorakennuksia, muun muassa kammiaitta. Pietikäisen talo on toiminut kievarina ja kärejätalona.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Markkinatie 1**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-62
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan talo, joka tukee Saunatien pienimittakaavaista miljöötä.

kohteen nimi: **Markkinatie 5**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-111-15
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Saunatiestä etäällä pellonpäässä ja kirkon vieressä sijaitseva 1900-luvun alkupuolen pihapiiri, jossa on pienen päärakennuksen lisäksi navetta ja pihapiiriä onnistuneesti täydentävä moderni piharakennus.

kohteen nimi: **Saunatie 11**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-32
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni Saunatielle tyypillinen pihapiiri 1900-luvun alusta.

kohteen nimi: **Saunatie 13**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-41
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni Saunatielle tyypillinen pihapiiri 1900-luvun alusta.

kohteen nimi: **Saunatie 14**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-79
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
ajoitus: 1918-1944
ajoituselite: 1920-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Saunatie 14 on hirrestä rakennettu, mutta laudoilla vuorattu rakennus. Sille tunnuspiirteistä on etenkin sen poikkipääty. Poikkipäädyn harjakatto ei ulotu koko leveän kuistin mittaa, vaan harjakattoinen pääty nousee muun katon lappeesta vain päädyn keskikohdalta. Kuisti on kuitenkin leveä ja se ei ole rakennuksen pitkän sivun keskellä vaan lähempänä eteläistä päätyä kuin pohjoista. Poikkipääty ulkonee hieman rakennuksesta ja siinä on pääovi alakerrassa. Monet rakennuksen ikkunoista on erikokoisia. Ylimmät ikkunat ovat niin korkealla, että räystäään varjo lähes ulottuu niihin. Nykyisillä asukkailla on tarkoituksenaan kunnostaa rakennusta.

Saunatie 14 on hirrestä rakennettu, mutta laudoilla vuorattu rakennus. Sille tunnuspiirteistä on etenkin sen poikkipääty. Poikkipäädyn harjakatto ei ulotu koko leveän kuistin mittaa, vaan harjakattoinen pääty nousee muun katon lappeesta vain päädyn keskikohdalta. Kuisti on kuitenkin leveä ja se ei ole rakennuksen pitkän sivun keskellä vaan lähempänä eteläistä päätyä kuin pohjoista. Poikkipääty ulkonee hieman rakennuksesta ja siinä on pääovi alakerrassa. Monet rakennuksen ikkunoista on erikokoisia. Ylimmät ikkunat ovat niin korkealla, että räystäään varjo lähes ulottuu niihin. Nykyisillä asukkailla on tarkoituksenaan kunnostaa rakennusta.

Kartoittaneet:

Anna Grönlund, Maija Poukka, Anu Syrjäpalo

historia:

Saunatie 14 talo on ollut monenlaisessa käytössä sen historian saatossa, joka alkaa 1920-luvun lopulla, kun rakennus rakennettiin. 1930-luvulta vuoteen 1952–1953 rakennuksen alakerrassa toimi säästöpankki. Ilmeisesti samaan aikaan säästöpankin kanssa rakennuksen yläkerrassa on toiminut myös kestikievari ja joskus jopa putka. Säästöpankin jälkeen rakennuksen tupa muuttui leipomoksi, jossa oli suuri uuni. Uuni on näinä päivinä jo purettu, mutta tilalle on rakennettu uusi pienempi 70–80-luvuilla. Kerrotaan, että vastakkaisella puolella olleen kansakoulun oppilaat kävivät aina välituntisin hakemassa pullaa leipomosta 1950-luvulla.

Asukkaat Saunatie 14 on vaihtunut tiheään: Vitsaillaan jopa, että lähes kaikki Kärämäkeläiset ovat joskus asuneet rakennuksessa. Toisinaan asukkaat ovat olleet vuokralla ja taas toisinaan talo on ollut omistusasutettu.

Lähde: Korkatti, Valto. 2013. Haastattelu 5.7.2013

Kartoittaneet:

Anna Grönlund, Maija Poukka, Anu Syrjäpalo

lähteet:

Korkatti, Valto. 2013. Haastattelu 5.7.2013

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

kohteen nimi: **Saunatie 15**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-106
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1900-luvun alun pihapiiri.

kohteen nimi: **Saunatie 5**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-108
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan kaksikerroksinen pienkerrostalo, joka tukee Saunatien pienimittakaavaista miljöötä.

kohteen nimi: **Saunatie 8**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-29
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Tyypillinen pieni Saunatien pihapiiri 1900-luvun alkupuolelta.

kohteen nimi: **Saunatie 9**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-39-
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Saunatien pienipiirteiselle raitille tyypillinen pihapiiri 1900-luvun alusta.

kohteen nimi: **Saunatien 7 navetta**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-39-138

kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1945-1974

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni jälleenrakennusajan navetta, joka täydentää Saunatien miljöötä.

alueen nimi: **Miilurannan asutustilakylä**

pääas. kunta: Kärämäki

pääas. kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: kyläympäristö

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Alanko
 Alaranta
 Anttila
 Arola
 Arvola
 Autiola
 Einola
 Estola
 Haapala
 Haapalehto
 Heinonen
 Jokela
 Jokilehto
 Jokiniemi
 Junttila
 Jylkkä
 Kantola
 Karhunkesä
 Kemilä
 Kiiskilä
 Kivilehto
 Koivuharju
 Koivuharju
 Koivuranta
 Kontio
 Koskela
 Koskiniemi
 Kotikoivu
 Kotiranta

Kotiranta
Kulma
Kulmala
Kulmala
Kärsämäen Kauppa Oy:n myymälä
Köpsi
Lampela
Laukkanen
Leppikoski
Liuska
Malila
Mansikkala
Miettinen
Miilurannan koulu
Mustaparta
Mustasaari
Nevala
Paananen
Paavola
Perttula
Pihlajaniemi
Pohjoisvirta
Polvela
Purola
Rantala
Rauhanlehto
Rintämäki
Saunaniemi
Savikko
Siltala
Silvasti
Suuronen
Syrjälä
Tiitto
Varjola
Vähäjäykkä

kuvaus:

Nauhamaisesti molemmin puolin Kärsämänjokea sijaitseva 1950-luvun alun märkään korpeen raivattu asutustila-alue, johon muodostettiin 82 vuoden 1945 maanhankintalain mukaista niin sanottua kylmää tilaa. Miiluranta on maanhankintalain mukaisen asutustoiminnan edustava esimerkki.

Miiluranta on edelleen laaja yhtenäinen kylämiljö, jonka lähes kaikki rakennukset ovat asutusvaliokunnan vuoden 1952 julkaiseman neljän tyyppisuunnitelman mukaisia. Vuonna 2015 asutustilojen pihapiirejä oli 63, lisäksi kylällä oli 1950-luvun koulu ja kauppa.

Asutuskylässä näkyvät perinteiset kylärakentamisen vyöhykkeet: joki, pihapiiri, pellot ja tie. Miilurannalle on tyyppillistä jyrkät peltojen ja metsien rajat, suoraviivaiset raitit ja kontrastina vehreänä kierrumtelevan joen rantatörmälle asettuvat pihapiirit. Viljelmien keskellä sijaitsevat pihapiirit hahmottuvat maisemassa selkeästi. Moneen pihapiiriin johtaa edelleen koivukuja.

Miilurannan jokivarsikylän kaikilla 1950- ja 60-lukujen pihapiireillä ja rakennuksilla on merkitystä koko alueen arvон kannalta. Parhaiten säilyneissä 1950-luvun pihapiireissä on vuoden 1952 asutusvakiokunnan tyyppipiirustuksen mukainen puolitoistakerroksinen asuinrakennus, sementti- tai punatiilinen navetta, konesusoja, halkoliiteri ja hirsisauna. Alueella on myös 1960-luvun alun loivakattoisia asuintaloja ja moderneja navettoja.

Paikallisesti arvokkaita ovat Alangon, Einolan, Jokelan, Jokiniemen, Jylkän, Kiiskilän, Koivuharjun, Koivurannan, Kotirannan, Hannulan perheen Kotirannan, Laukkasen perheen Kulmalan, Lampelan, Malilan, Mustasaaren, Miettisen, Paavolan, Polvelan, Purolan, Rauhanlehdon, Rintämäen, Saunaniemen, Savikon, Silvastin, Syrjälän, Tiiton ja Vähäjäylkän pihapiirit. Kärsämäen Kauppa Oy:n myymälä ja Miilurannan koulu ovat myös paikallisesti arvokkaita.

historia:

Maanhankintalaki ja asutustoiminta

Välirauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen hallitus asetti komitean valmistelemaan siirtoväen asuttamista. Komitea esitti laajan asutusohjelman, jonka mukaan maata olisi annettu siirtolaisten lisäksi myös rintamamiehille ja sotainvalideille sekä sotaesikille ja -orvoille. Presidentti vahvisti maanhankintalain toukokuussa 1945. Lain

toimenpanon ylin johto kuului maatalousministeriön asutusasianosastolle. Tilojen muodostamisen suorittivat maanlunastustoimikunnat ja tilojen saajat nimesi asukkaantolautakunta. Kuntoonpano ja töiden johto kuului Maatalousseurojen Keskusliiton maanviljelys- ja talousseurojen asutustoimikunnille. Keskusliiton tehtävänä oli valvoa hallintasopimusten laatimista, tilojen raivaamista ja rakentamista sekä teettää tarpeelliset kuivatus-, metsänparannus-, tienteko-, raivaus- ja rakennussuunnitelmat.

Maan saantiin oikeutettuja olivat luovutetun alueen maanviljelijät, sotainvalidit, sotelesket perheineen, sotaorvot ja rintamasotilaat. Maanhankintalain perusteella muodotettiin muun muassa viljelys-tiloja, joilla piti olla viljelyskelpoista maata 6-15 hehtaaria sekä kohtuullisesti metsää. Osa viljelys-tiloista oli sijoitettava raivaamattomalle maalle Itä- ja Pohjois-Suomeen. Tällaisia tiloja kutsuttiin "kylmiksi tiloiksi".

Maatalousseurojen keskusliittoon perustettiin asutusvaliokunta. Maanviljelys- ja talousseuroissa maanhankintalakea toteuttamaan määrättiin asetuksella asutustoimikunnat. Myös Oulun läänin Talousseuraan perustettiin asutustoimikunta, jonka tehtävänä oli asutustoiminnan johto ja valvonta. Talousseura palkkasi rakennusmestareita johtamaan jälleenrakennustöitä yhdessä asutusneuvon kanssa. Jälleenrakennusohjelman mukaan tilalle tuli rakentaa asuinrakennus, navetta ja sauna sekä lisäksi aita ja halko- ja konesuojat.

Miiluranta

Miilurannasta käytettiin aluksi nimeä Kärsämäenjoen asutusalue. 1950-luvulla aluetta alettiin kutsua Miilurannaksi.

Asutus suunniteltiin seuraamaan Kärsämäenjokivartta niin, että jokainen tila olisi mahdollisimman likellä kotipelloja ja kotitarvemetsiä. Talousmetsät saattoivat olla 10-20 km:n päässä.

Alue perustettiin maanhankintalain mukaisesti 1950. Vuonna 1951 hallintasopimuksia tehtiin 29 kappaletta, vuosina 1952-54 33 kappaletta. 1960-luvun alussa solmittiin vielä vuoden 1958 maankäyttölain mukaiset 14 sopimusta. Vuonna 1965 kylällä oli 78 viljelijää. 36 prosenttia tiloista oli vaihtanut omistajaa.

Asutusalueen rakentaminen aloitettiin kesäkuussa 1946 Kärsämäenjoen pohjoispuolen tien pohjauksella. Tietä tehtiin aloitusvaiheessa mies-, lapio-, hevos- ja kolukärrymenetelmällä. Vuonna 1955 Pohjoispuolen tie oli jo ajokunnossa. Eteläpuolen tietä tehtiin vuosina 1955-58 Lehtikankaan tiehaaraan asti. 1960-luvulla metsähallitus jatkoi sen Sydänmaankylälle.

Vuonna 1947 alkoivat alueen kuivatustyöt ja kevättulvien jälkeen Kärsämäenjoen suuosassa olevan kosken perkaus.

Ensimmäiset hallintasopimukset tehtiin 1951 ja ensimmäiset asukkaat muuttivat kylälle omiin saunarakennuksiinsa 1952.

1950-luvun puolivälissä kylällä oli kaksi kauppaa, joista toisessa oli posti. Koulu oli perustettu 1952. Oman koulun rakentaminen alkoi vuonna 1957.

lähteet:

Hirvonen, Sari. 2003. Miilurannan asutustilakylän asuinrakennusten korjaustapaohjeita ja kyläkuvan kohentamishetket. Oulun yliopiston arkkitehtuurin osasto. Oulu

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärsämäen Miilurannan kylältä.

Maan aika 1998. 170 vuotta maaseutuneuvontaa Pohjois-Suomessa. Näyttelyjulkaisu. Oulu Maaseutukeskus r.y., Pohjois-Pohjanmaan maakuntamuseo, Turkansaaren ulkomuseo.

Niemelä Ari 1996. Lääninlampureista maaseutukeskuksiin. Maaseutukeskusten ja niiden edeltäjien maatalousneuvonta 1700-luvulta 1990-luvulle.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Tossavainen, Sanna. 2013. Haastattelu 14.6.2013

kohteen nimi: **Alanko**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-113-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1963
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Peltojen ympäröimä 1960-luvun alun pihapiiri jokivarressa. Pihapiirissä on loivakattoinen asuinrakennus vuodelta 1963, navetta, ulkorakennus ja pieni sauna.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea. Kertomuksia Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Alaranta**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-403-95-1
 kylä/k.osa: Saviselkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1945-1974
 arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Rintamiestalo ja navetta puuston keskellä.

historia:

Alarannan tilan hallintasopimus tehtiin 1952. Tilan pinta-ala oli 80 hehtaaria, josta pelto raivattiin 8 hehtaaria. Fanny ja Lauri Myntin perhe muutti Miilurannalle Alavudelta 1953. Samana kesänä tehtiin sauna väliaikaiseksi asunnoksi ja korsunmallinen väliaikainen navetta, jossa oli yksi lehmä ja vasikka. Asuinrakennus valmistui 1954 ja sementtitiilinavetta 1957. Kuusikymmenluvun puolivälin jälkeen tilalle rakennettiin AIV-torni.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Anttila**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-66-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan asuintalo ja hirsisauna.

historia:

Aino ja Heino Anttila Porkkalan kylältä aloittivat pellonraivauksen jo 1952. Ensimmäisenä asuinpaikalle valmistui hirsinen sauna. Asuinrakennus, väliaikainen karjasuoja ja kaivo valmistuivat 1954. Asuinrakennus maalattiin 1956. Vuonna 1956 alkoi navetan rakentaminen. Navetta ja talli muurattiin Kärämäen tiilitetaan punatillistä. Rakennuksen muuta osat tehtiin puusta. Navetta valmistui lokakuussa 1956 ja maalattiin punamullalla 1961.

Anttilat ostivat 99 hehtaarin asutustilan itselleen 1959.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Arola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-6-9
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on päärakennuksen lisäksi 1960-luvun lautarakenteinen navetta ja hirsinen sauna.

historia:

Arolan rakensi Kalle Juntunen, joka asui tilalla vaimonsa Bertan ja kahden lapsensa kanssa. Perhe oli välillä Ruotsissa.

kohteen nimi: **Arvola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-91-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Pieni jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi hirsirakenteinen sauna.

historia:

Arvolan raivasivat Jussi ja Ranghild Arvola.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Autiola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi navetta, lampola, Kytökylältä siirretty miilunpolttajien mökki ja Sydänmaalta tuotu Konolan yli satavuotias sauna.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Einola**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-403-46-0
 kylä/k.osa: Saviselkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1945-1974
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on 1952 valmistunut ja 1959 laajennettu talo, navetta vuodelta 1953 ja sauna sekä uudempia talousrakennuksia.

historia:

Tilan hallintasopimus tehtiin 1951. Asutuslautakunta antoi luvan talon paikan siirtämiseen tien varresta jokirantaan. Anni ja Eino Tossavaisen talo valmistui 1952 ja navetta 1953. Asuinrakennusta laajennettiin 1959.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Estola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-162-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1955
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi heinälato ja liiteri.

historia:

Berta ja Arvo Estola lapsineen muuttivat Miilurantaan 1955 uuteen taloon. Hallintasopimus oli tehty 1951. Navetta rakennettiin 1957, mutta purettiin 1970-luvun lopulla. Vain heinälato jätettiin pystyyn.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Haapala**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-64-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Useaan otteeseen laajennettu jälleenrakennusajan talo ja hirsisauna.

historia:

Eeva ja Armas Haapalehto muuttivat lapsineen Miilurannalle 1953.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Haapalehto**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-61-4
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan talo ja navetta.

historia:

Haapalehdon omistaja Kalle Haapalehto piti kauppaa Pihlajakosken luona eikä asunut juuri talossaan vaan vuokrasi sitä.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Heinonen**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-63-5
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1950-luvun alkupuoli
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Modernisoitu jälleenrakennusajan päärakennus ja navetta.

historia:

Kaisu ja Johannes Heinonen rakensivat tilan asuintalon 50-luvun alkuvuosina.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Jokela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-49-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Kyläkuvan kannalta tärkeällä paikalla sijaitseva jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennus, sementtitiiliinavetta ja sauna.

historia:

Aili ja Herman Suonenlahti tulivat perheineen Sydänmaankylälle 1951. Talonrakennus Miilurannalla alkoi vuonna 1952. Jokelassa toimi postin jakelupiste ja kauppa usean vuoden ajan.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: Jokilehto
kunta: Kärsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-144-15
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Pieni loivakattoinen asuinrakennus peltoaukean päässä.

historia:

Jokilehdon on rakentanut Kalle Juntunen vanhempi. Aluksi Jokilehdossa asuivat Kalle ja Kiinu Juntunen sekä lapset Kalle, Laina, Ville ja Vieno. Seuraava asuka oli Yrjö Saari perheineen. Saaresta tuli myöhemmin kansanedustaja.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Jokiniemi**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-105-6
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Asutustilan pihapiiri metsitettyjen peltojen keskellä. Pihapiirissä on asuinrakennus, sauna, kaivo ja liiteri.

historia:

Irja ja Alpo Hälinen tulivat lisalmen Kurenpolvesta asutustilalle 1953.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Junttila**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-38-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1961
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

1960-luvun asuinrakennus ja navetta.

historia:

Matti ja Eeva-Liisa Laakkonen rakensivat oman kodin Miilurantaan 1961. Navetta rakennettiin 1963. Peltoa raivattiin vuosien mittaan 15 hehtaaria. Vuonna 1984 rakennettiin uusi navetta. Matti Laakkonen ajoi taksia 1974-1995.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Jylkkä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-92-2
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1964, navetta 1967
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1960-luvulla rakennettu pihapiiri, jossa on puolitoistakerroksisen asuinrakennuksen lisäksi jälleenrakennusajan halkokatos, navetta vuodelta 1967 ja piharakennus.

historia:

Bertta ja Yrjö Jylkkä olivat tilan ensimmäiset omistajat. Vuonna 1964, kun Elma ja Jaakko Salo muuttivat tilalle, sillä oli vain asuinrakennuksen kehikko. Perhe oli tilan kolmas omistaja. Navetta rakennettiin 1967. Peltoa raivattiin 15 hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kantola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-89-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri.

historia:

Vieno ja Juho Smolander muuttivat Miilurantaan Tuusniemeltä. Tila oli 122 hehtaaria. Smolanderit raivasivat 22 hehtaaria peltoa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Karhunpesä**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-141-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennus, heinälato ja liiteri.

historia:

Vieno ja Veikko Karhunen lapsineen muuttivat 1953 Miilurannalle Lapinlahdelta. He raivasivat peltoa vaaditut 15 hehtaaria. Tila tunnetaan nykyään Hoikkarantana.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Käsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kemilä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-4-42
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: navetta 1963
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan asuinrakennus ja navetta vuodelta 1963 joen rannassa metsän keskellä.

historia:

Aluksi Kemilässä asui Heimo Jylhä-Ollila perheineen. Anna-Liisa ja Kauko Viitala ostivat tilan 1960 ja asuivat tilalla 10 vuotta.

Vuonna 1960 tila oli asumaton ja asuinrakennus kunnostuksen tarpeessa, koska edelliset asukkaat olivat muuttaneet Ruotsiin. Uusi navetta rakennettiin 1963. Sähköt oli saatu vähän aikaisemmin ja vesijohto myöhemmin. Peltoa oli vajaat neljä hehtaaria, myöhemmin kuusi. Metsää ja metsämaata 57 hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kiiskilä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-40-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1950-luvun pihapiiri joen rannalla. Asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä on 1950-luvun navetta. Muodostaa Kotirannan kanssa kauniin miljöön.

historia:

Väinö ja Suoma Kiiskilä tulivat Kiiskilään 1954 Reisjärveltä. Kiiskilässä 83 hehtaaria maata, josta 6 hehtaaria on peltoa. Kiiskilät pitivät lypsykarjaa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kivilehto**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-7-72
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1951
arvottaminen: ei erityisiä arvoja

kuvaus:

Modernisoitu 1951 valmistunut päärakennus ja piharakennuksia.

historia:

Eemila ja Martta Kivilahti asuivat 124 hehtaarin suuruisella Kivilehdon tilalla 12 vuotta, pystyttivät asuin- ja talousrakennukset ja raivasivat 9 hehtaaria peltoa. Seuraavat asukkaat viljelivät tilaa 1963-1993.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Koivuharju**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-52-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: päärakennus 1952, sauna 1953, navetta 1954
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Mäellä sijaitseva 1950-luvun alun pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi sauna ja sementtitiilirakenteinen navetta.

historia:

Eemil ja Mari Leskinen muuttivat Miilurantaan 1952 Sauvosta. Aluksi asuttiin pienessä saunamökissä. Vuonna 1953 tilalla tehtiin sementtitiiliä navettaa varten. Navetan muurasivat Mansikkalan veljekset Pyhäjärveltä. Asuinrakennuksen tekivät Eino Kyllönen ja Antti Nissinen.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Koivuharju**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-101-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954, laajennus 1979
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Laajennettu jälleenrakennusajan talo ja talousrakennus.

historia:

Kerttu ja Paavo Tuppurainen ja lapset muuttivat asutustilalle 1954 Maaningalta. He rakensivat navetan ja raivasivat 10 hehtaaria peltoa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Koivuranta**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-110-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1955, navetta 1957
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri näkyvällä paikalla tien varressa. Pihapiirissä on asuinrakennuksen lisäksi 1950-luvun navetta sekä talousrakennus.

historia:

Elma ja Peetu Tuovinen lapsineen muuttivat uuteen kotiin Maaningalta Miilurantaan 1955. Kesällä 1956 valmistui sauna ja kesällä 1957 aloitettiin navetan rakentaminen. Navetasta tehtiin puurunkoinen, susäseinät tehtiin sementtitiileistä ja ulkoseinät laudasta. Navettaan tuli tilat kuudelle lehmälle, vasikkakarsinat, karjakeittiö ja erilliset tilat sialle ja hevoselle.

Hallintasopimus oli allekirjoitettu 1954. Tila ostettiin omaksi 1964.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kontio**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-53-14
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan talo ja pieniä harmaantuneita talousrakennuksia.

historia:

Lempi ja Jaakko Jylhä-Ollila muuttivat tilalle 1953. Tila oli muodostettu 1948 ja maita viljelty jo ennen Jylhä-Olliloiden tuloa.

Vuonna 1953 asuinrakennus oli rakenteilla: vesikatto, ulkovuori ja ikkunat olivat paikoillaan. Tilalla oli vanha, hirsirakenteinen navetta ja rehusuoja. Rannassa oli savusauna. Jaakko Jylhä-Ollila rakensi tallin. Tarvittavat tiilet tehtiin paikan päällä itse.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Käsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Koskela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-90-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954, navetta 1957
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Laajennettu jälleenrakennusajan asuinrakennus, varasto ja sauna keskellä uudempia talousrakennuksia.

historia:

Koskelan hallintasopimus tehtiin 1952. Aulis Salonurmi tuli tilalle Nivalasta talvella 1954. Rakennuspuut kaadettiin talvella. Keväällä puut sahattiin laudoiksi ja parruiksi. Saunan ja asuinrakennuksen rakentaminen annettiin iisalmelaiselle neljän hengen kirvesmiesporukalle. Rakennustyöt aloitettiin kesällä 1954. Rakennustarvikkeille tehtiin varasto, jota myöhemmin käytettiin hevostallina. Navetta rakennettiin 1957. ensimmäinen traktori hankittiin 1960. Koskelassa oli 77 hehtaaria maata, joista 22 hehtaaria oli peltoa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Koskiniemi**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-94-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Koivukujan päässä sijaitseva rintamamiestilan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi navetta ja sauna.

historia:

Aino ja Einari Kangas muuttivat Miilurannalle 1954. Väliaikainen navetta, asuinrakennus ja sauna valmistuivat 1955, seitsemän lehmän navetta 1957.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kotikoivu**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-114-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1963, navetta 1966
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1960-luvun asuinrakennus ja lautarakenteinen navetta vuodelta 1966.

historia:

Hermanni ja Kerttu Jussila tulivat Miilurantaan Lopelta ns. jäännöstilalle.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kotiranta**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-41-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni pihapiiri joen rannalla. Muodostaa Kiiskilän kanssa kauniin miljöön.

historia:

Kalle ja Lempi Kärkkäinen tulivat Kiiskilään Pyhäjärvelta 1953. Kotiranta oli 85 hehtaarin tila. peltoa oli kuusi hehtaaria.

Ensimmäiseksi rakennettiin joenrantamökki, sitten talo, jossa oli tupa ja kaksi kamaria. Myöhemmin perheen kasvaessa rakennettiin vielä vinttikamari. Navetan yhteyteen rakennettiin sauna.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kotiranta**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-97-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri näkyvällä paikalla sillan lähellä. Pihassa on asuinrakennuksen lisäksi sauna, koesuoja, autotalli ja Miilurannalle harvinainen punatiilinavetta sekä uusi asuinrakennus.

historia:

Vieno ja Huugo Hannula muuttivat lapsineen Miilurantaan 1953.

Talon tulisijojen tiilet poltettiin pihalla Anttilan tiilitehtaalta tuoduista raakatiilistä. Navettaa alettiin rakentaa 1955-56. Sen tiilet haettiin niinkään Anttilan tiilitehtaalta.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kulma**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-39-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1960
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Pieni pihapiiri, jossa on 1960 rakennettu asuinrakennus ja navetta.

historia:

Lauri Komu rakensi Kulma-nimisen talon 1960 ja teki peltoa 17 hehtaaria. Tilan kokonaispinta-ala oli 155 hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kulmala**
kunta: Kärsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-36-4
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

historia:

Tauno Autio sai 110 hehtaarin suuruisen tilan, rakensi asuinrakennuksen ja saunan ja jätti tilan. Alfred ja Kerttu Tikkanen ostivat Kulmalan 1957. He rakensivat navetan, tekivät lisää peltoa ja pitivät lypsykarjaa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kulmala**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-47-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1956, navetta 1957
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi hiekkatiilinavetta, liiteri, autotalli ja sauna.

historia:

Elsa ja Tauno Laukkanen allekirjoittivat tilan hallintasopimuksen 1954. Asuinrakennus valmistui 1956 ja navetta 1957.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Kärämäen Kauppa Oy:n myymälä**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-403-86-0

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1956

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Kärämäen Kauppa Oy:n sivumyymälä vuodelta 1956. Kaupan yhteydessä oli asunto. Kaupassa toimi myös posti ja veikkauspiste. Kaupankäynti lakkasi 1967.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Köpsi**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-42-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1975-
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Kylän keskeisenä kokoontumispaikkana ollut pihapiiri, jonka asuinrakennus on vuodelta 1994 ja navetta 1970-luvulta.

historia:

Antti Köpsi tuli Pyhäjärveltä talvella 1952 kaatamaan rakennuspuita ja valmistelemaan rakennustöitä. Muu perhe tuli kesäkuun alussa ja asuinrakennusajan pinta-laudoista kyhätystä kömmänässä, joka palveli myös navettana. Koulun puukäsityöt pidettiin muutamana vuonna Köpsin tuvassa. 1950- ja 60-luvulla Köpsillä näytettiin elokuvia kaksi kertaa viikossa.

Uusi navetta rakennettiin palaneen tilalle 1970-luvulla ja 1994 uusi asuinrakennus.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Lampela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-107-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1955, sauna 1954, navetta vuoteen 1960 mennessä, halkovaja ja aitta 1960-luvun aluss
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni jälleenrakennusajan pihapiiri koivukujan päässä. Pihapiiriin kuuluvat asuinrakennus, navetta ja konesusoja, liiteri ja sauna.

historia:

Elina ja Toivo Luostarinen tulivat Miilurantaan 1955 Pohjois-Savosta.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Laukkanen**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-403-160-0

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: asuinrakennus vesikatossa 1954 ja valmis 1964, navetta 1965 ja laajennukset 1986 ja 1994

arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Laajennettu jälleenrakennusajan asuinrakennus ja 1965 valmistunut navetta.

historia:

Tilan ensimmäinen omistaja oli Matti Laukkanen. Aune ja Aarne Tuovinen allekirjoittivat tilan hallintasopimuksen 1963. Tällöin asuinrakennus oli vesikatossa. Se rakennettiin valmiiksi ja korjattiin 1976. Navetta rakennettiin 1965 ja sitä laajennettiin vuosina 1986 ja 1994. Tilalle raivattiin 20 hehtaaria peltoa.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Leppikoski**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-403-50-3
 kylä/k.osa: Saviselkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1945-1974
 ajoituslase: asuinrakennus 1953
 arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajalta periytyvä pihapiiri, jossa laajennetun asuinrakennuksen lisäksi on navetta ja sauna.

historia:

Asutustilan hallintasopimus allekirjoitettiin 1951 ja rakennuslupapaperukset hyväksyttiin keväällä 1952. Ensin rakennettiin hirsisauna joen rantaan, sitten pintalaudoista tilapäinen karjasuoja. Asuinrakennuksen rakentaminen alkoi juhannuksena 1952. Aino ja Jussi Kuosmanen muuttivat lapsineen taloon 1953. Navetta valmistui marraskuussa 1956.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Liuska**
kunta: Karsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-43-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

historia:

Klemens Liuska aloitti rakennuspuiden kaadon talvella 1952. Talonrakennus aloitettiin keväällä. Pellonraivaus aloitettiin kesällä 1953. Uusi navetta rakennettiin 1988.

kohteen nimi: **Malila**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-51-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennuskauden pihapiiri näkyvällä paikalla. 1953 valmistuneen asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä on sementtitiilinavetta ja hirsisauna. Malila tunnetaan nykyisin Puistolana.

historia:

Fiinu ja Yrjö Malila lapsineen muuttivat Miilurantaan 1953 Nivalan Maliskylältä. Perhe asuin aluksi 16 neliömetrin suuruudessa pintalautoista kyhättyssä mökissä. Asuinrakennus valmistui lokakuussa. Sen rakensivat haapajärviset Kontion veljekset Aarne, Antti, Jussi ja Esa. He rakensivat Miilurannalle toistakymmentä taloa, muun muassa Suonenlahden ja Hannulan talot.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Mansikkala**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-54-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1952
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri mäen päällä.

historia:

Anna ja Onni Mansikkalan perhe muutti Miilurannalle 1952.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Miettinen**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-7-41
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiri maisemallisesti tärkeällä paikalla paikallisten päätteenä. Päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on jälleenrakennusajan navetta.

historia:

Tilan raivasi Eino Miettinen vaimonsa kanssa. Lapsia heillä oli kolme.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Miilurannan koulu**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-403-3-66

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1956

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Yhtenäinen jälleenrakennusajan kouluympäristö, jossa on 1956 valmistuneen koulun lisäksi opettajien asuinrakennus, talousrakennus ja pieni piharakennus. Rakennukset ovat yksikerroksisia. Oman erikoisuutensa rakennuksille antavat pitkälle ulottuvat räystäät, jotka on tuettu seiniltä pilareilla. Talot jatkavat Miilurannan koko rakennuskannan yhtenäistä ilmettä.

historia:

Miilurannan koulu aloitti toimintansa vuonna 1952. Oman koulun rakentaminen alkoi 1954. Koulun urakasta vastasi rakennusmestari H. Nyyssönen. Koulurakennus valmistui 1956. Päärakennuksen lisäksi koulupihaan kuuluu opettajien asunnot ja talousrakennus. Nämä rakennettiin hieman koulurakennuksen valmistumisen jälkeen. Opettajien asuntoja käyttivät myös talonmies ja keittäjä. Koulu lakkautettiin vuonna 2006.

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

Kemi, Asta. 1998. Kylä keskellä korpea kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Tossavainen, Sanna. 2013. Haastattelu 14.6.2013

kohteen nimi: **Mustaparta**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-62-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan puolitoistakerroksinen talo ja loivakattoinen navetta.

historia:

Ilmi ja Tauno Mustaparta ja lapset muuttivat astutilalle 1958 Haapalasta Kärämäen ja Haapajärven rajalta. Asuintalo oli rakennettu jo 1050-luvun alkupuolella. Talousrakennukset valmistuivat 1958. Tilan koko oli 75 hehtaaria. Peltomaata raivattiin seitsemän hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Mustasaari**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-105-5
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan asuinrakennus ja sauna.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Nevala**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-56-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Rintamiestalo ja sauna.

historia:

Elvi ja Johan Molander tulivat Pyhäjärveltä 1954 Nevala-nimiselle tilalle, jonka pinta-ala oli 78 hehtaaria. He rakensivat asuin- ja talousrakennukset, tekivät kuusi hehtaaria peltoa. Tilalla oli yhdeksän lypsylehmää.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Käsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Paananen**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-58-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1952
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Rintamiestalo vuodelta 1952.

historia:

Paanaset tulivat Miilurantaan 1952. He asuivat taloa vajaat kaksi vuotta.

kohteen nimi: **Paavola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-53-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: sauna 1952
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Mäen päällä sijaitseva jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi hiekkatiilinavetta, sauna ja liiterirakennus, jossa on autotalli.

historia:

Kerttu ja Eino Luttinen ja lapset tulivat Miilurantaan 1952 Pyhäjärveltä.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Perttula**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-162-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Puolitoistakerroksinen asuinrakennus pihapiirissä, jonka muu rakennuskanta on uudistunut.

historia:

Anna ja Ilmari Perttula tekivät asutustilasopimuksen 1951.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Pihlajaniemi**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-7-92
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1953
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Luonnonkauniilla paikalla sijaitseva 1930-luvulla asutetun tilan pihapiiri, jossa 1953 valmistunut asuinrakennus ja navetta. Pihapiiriin kuljetaan oman sillan kautta.

historia:

Ensimmäiset asukkaat Saviselän Uudestatalosta muuttivat tälle täysin asumattomalle seudulle 1930. Ensiasunto rakennettiin talven aikana paikalle tuoduista vanhoista hirsistä. Uusi, entistä isompi asuinrakennus tehtiin niinikään vanhoista hirsistä vuonna 1932. Nykyinen asuinrakennus on vuodelta 1953.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea. Kertomuksia Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Pohjoisvirta**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-112-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuirakennus 1955, navetta 1957
arvottaminen: ei määritelty

historia:

Oili ja Per Nordström lapsineen muuttivat Miilurannalle Pyhäsalmeilta 1954. Peltoa raivattiin kaikkiaan 16 hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Polvela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-103-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi navetta ja liiteri.

historia:

Helmi ja Johan Bovellanin rakentama tila, joka vaihtoi omistajaa jo 1962.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Purola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-48-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1953
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi navetta, liiteri ja sauna.

historia:

Pyhäjärvinen Yrjö Muhos allekirjoitti rintamamiestilansa hallintasopimuksen 1952. Vaimo Aura ja lapset muuttivat uuteen Miilurannan kotiin 1953.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Rantala**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-72-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1952, navetta 1955
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi vuonna 1955 valmistunut sementtitiilinavetta ja autotalli.

historia:

Rauha ja Lenne Perttula Rautiosta tekivät asutustilasopimuksen 1951.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Käsämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Rauhanlehto**
kunta: Kärkölä
kiinteistötunnus: 317-402-59-2
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Rintamäen tilan pihapiiri, jossa on asuinrakennus, navetta, liiteri ja sauna.

historia:

Helvi ja Arvi Pasasen raivaama tila. Ilona ja Taisto Laituri ostivat 1968 Rauhanlehtöä, jossa oli asuinrakennus, navetta, sauna, neljä lehmää, hevonen, 4,37 hehtaaria peltoa ja 70 hehtaaria metsää.

kohteen nimi: **Rintämäki**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-60-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asinrakennus 1964, navetta 1965
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1960-luvun loivakattoisten rakennusten pihapiiri metsän keskellä.

historia:

1960-luvun alussa valtio rupesi tekemään hallintasopimuksia rakentamatta jääneistä tiloista myös muiden kuin rintamamiesten kanssa. Rintämäen hallintasopimus allekirjoitettiin 1962. Talo rakennettiin 1964 ja navetta 1965. Peltoa raivattiin 16 hehtaaria. Traktorin hankkimisen jälkeen suopeltoa raivattiin vielä 11 hehtaaria.

Raimo ja Kyllikki Tossavainen lunastivat tilan itselleen 1967 ja lähtivät lapsineen Kanadaan töihin viideksi vuodeksi.

Navetta peruskorjattiin ja laajennettiin 1974. Vuonna 1987 tila muutettiin metsätilaksi ja pellot metsitettiin.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Saunaniemi**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-98-4
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on 1954 valmistuneen asuinrakennuksen lisäksi nevetta ja ensiasunto, joka on myöhemmin toiminut vilja-aittana.

historia:

Aili ja Ambrosius Heinonen lapsineen muuttivat Pyhäjärveltä Miilurantaan 1953. Ensin asuttiin rantasaunassa, pihalla oli myös väliaikainen navetta ja sauna. Talo valmistui 1954.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Savikko**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-56-23
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1954
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on päärakennuksen lisäksi navetta ja sauna.

historia:

Eino ja Hilikka Koivisto sekä lapset Ritva, Raimo, Helvi ja Reino muuttivat 1954 Maaningalta Miilurannalle. He toivat lehmän ja lampaan mukanaan, sitten alkoi pellon tekeminen ja karjan kasvattaminen.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Siltala**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-69-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan asuintalo peltoaukean reunassa.

historia:

Siltalan ensimmäiset asukkaat olivat Lines ja Einari Avila. He rakensivat asuirakennukset ja pienehkön väliaikaisen karjasuojan. Heidän hallintasopimuksensa purettiin 1955. Tämän jälkeen maamiesseura vuokrasi taloa muun muassa tanssipaikaksi. 1960-luvun alussa nivalalaiset Aili ja Matti Saaranen ostivat tilan ja rakensivat saunan ja kaivon.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Silvasti**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-93-3
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954, navetta 1959, saunamökki 1953
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Rintamamiestilan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi navetta ja sauna.

historia:

Urho ja Unto Silvasti tulivat Miilurannalle 1953. He rakensivat saunamökin ja raivasivat peltoa vaaditut 60 aaria vuodessa. Asuinrakennus ja väliaikainen navetta rakennettiin 1955. Isompi navetta valmistui 1959.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Suuronen**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-96-0
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954
arvottaminen: ei erityisiä arvoja

kuvaus:

Jälleenrakennusajan talo vuodelta 1954.

historia:

Tyyne ja Mauno Suurosen perhe tuli Reisjärveltä Miilurannalle 1953 ja asettui asumaan hirsisaunaan. Seuraavana vuotena valmistunut asuinrakennus oli kuutosmallia. Pian tehtiin parempi navetta. Suurosen tilan pinta-ala oli 95 hehtaaria, josta peltoa raivattiin 16 hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Syrjälä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-55-2
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1951
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Rintamamiestilan pihapiiri, jossa on alkuperäisasun säilyttänyt asuinrakennus vuodelta 1951.

historia:

Martta ja Hugo Mikkonen tulivat Miilurannalle 1951. Syrjälän kokonaispinta-ala oli 83 hehtaaria. Peltoa Mikkoset raivasivat kuusi hehtaaria.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Tiitto**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-403-57-2
 kylä/k.osa: Saviselkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1945-1974
 ajoitusselite: asuinrakennus 1953, navetta 1955, sauna 1952
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Tilakeskus, jossa on rintamiestalo vuodelta 1952 ja navetta vuodelta 1955.

historia:

Frans Johan ja Jenny Maria Tiitto muuttivat lapsineen Nivalasta Miilurannalle 1953. Vuonna 1952 isäntä teki saunan. Talo ja tilapäinen eläinsuoja valmistuivat vuotta myöhemmin. Navetta tehtiin 1955. Tilalla oli enimmillään kahdeksan lehmää.

Tila siirtyi Mauno-pojalle 1987. Uusi navetta rakennettiin 1990.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Varjola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-149-1
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1953
arvottaminen: ei määritelty

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri peltoaukean laidalla. Pihapiirissä on asuinrakennuksen lisäksi sauna ja navetta.

historia:

Saimi ja Soini Kokkonen muuttivat Polvijärveltä Miilurantaan 1953.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

kohteen nimi: **Vähäjylkkä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: asuinrakennus 1954, navetta 1958
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Jälleenrakennusajan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi sementtitiilinavetta ja sauna.

historia:

Hallintasopimus Vähäjylkän tilaan tehtiin 1953. Pyhäjokisten kirvesmiesten rakentama asuinrakennus valmistui 1954 ja Aune ja Juho Vähäjylkkä lapsineen muuttivat Kalajoelta asutustilalle. Mukana matkanneet kaksi lehmää sijoitettiin väliaikaiseen navettaan. Uusi navetta valmistui 1958.

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 1998. Kylä keskellä korpea - Kertomuksia Kärämäen Miilurannan kylältä.

alueen nimi: **Saviselkä-Piippola -maantie (RKY 2009)**

pääas. kunta: Kärämäki

pääas. kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: liikenneympäristö

arvottaminen: valtakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Halmetaho Saviselän kylämuseo

Hautala

Iso-Lehtola

Kaivosojan kivilta

Saviselän koulu

Vesilän luhti

kuvaus:

Saviselkä-Piippola -maantie on yksi niistä museoteistä, jotka tiehallinto on valinnut kuvastamaan tienpidon historiaa Suomessa.

Maantie Kärämäen Saviselästä Piippolaan on osa Oulun ja Savon välistä vanhaa maantieyhteyttä. Sorapäälysteisestä vanhasta maantiestä on museotietä 23 kilometrin osuus. Tie kulkee halki osittain asumattomien metsätaipaleitten ja polveilee maastossa noudattaen vanhojen talviteiden ja kyläteiden linjauksia.

historia:

Saviselkä-Piippola -maantien rakentaminen alkoi, kun Oulun läänin maaherra Jägerhorn esitti 1775 maantieyhteyden rakentamista Oulusta Nissilään. Lopullinen päätös tien rakentamisesta tehtiin 1825.

Tie paransi Savon ja Karjalan yhteyksiä Pohjanlahden satamiin. Piippolan ja Oulun välillä vanha talvitie seurasi kesätien linjausta, etelämpänä reitit erosivat. Tie rakennettiin hyväksikäyttäen talvitietä ja kyläteitä.

Piippolaan oli merkitty kestiekievareiksi vuoden 1806 tiekarttassa Kankaan ja Piipon talot.

1930-luvulla suunniteltiin maamme valtatieverkko ja tuolloin Kärämäki-Piippola -tiestä tuli osa valtatietä n:o 4.

lähteet:

Leena Sälejoki-Hiekkänen (toim.), Tie yhdistää. Tiemuseo 1986.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Osat 2 ja 3. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto 1993.

Mauno Hiltunen et al., Siikajokilaakson historia I. Siikajokilaakson kunnat ja seurakunnat. Oulu 1996.

Tapani Mauranen (toim.), Maata, jäätä, kulkijoita. Tielaitos. Helsinki 1999.

Taimi Mahosenaho, Maarit Översti, Siikajokilaakson perinnemaisemia. Pro Agria Oulun Maaseutukeskus, Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus. 2003.

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1411 (3.2.2015)

kohteen nimi: **Halmetaho Saviselän kylämuseo**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-403-139-5

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: kulttuuri

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla museotien varrella oleva pieni pihapiiri, jossa harmaahirsisen asuinrakennuksen lisäksi on sauna, lato ja vilja-aitta, jonka alaosa on entisen Keräsen kantatalon tuulimyllystä. Pihapiiri toiminut kylämuseona vuodesta 1994 lähtien.

historia:

Halmetaho on lohkottu ilmeisesti vuonna 1911 Keränen-Hyttilä tilasta, joka oli puolestaan perustettu noin 1840. Keräsen tila RN:o 8 puolestaan oli muodostettu isojaossa vuonna 1862.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

kohteen nimi: **Hautala**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-4-50
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: asuinrakennus 1920-luku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla valtatie 28 ja Museotien tuntumassa 1920-luvulla muodostetun tilan pihapiiri, jossa on asuinrakennuksen lisäksi pieni aitta ja jälleenrakennusajan navetta.

historia:

Hautala on lohkottu Kerälän tilasta RN:o 4, joka oli muodostettu isojaossa vuonna 1862.

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

kohteen nimi: **Iso-Lehtola**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-403-5-37

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla peltoaukean reunalla sijaitseva perinteinen pihapiiri, jossa on 1900-luvun alun päärakennus, puoji ja lautarakenteinen talousrakennus.

historia:

Iso-Lehtolan talossa on aloittanut ainakin kolme kyläkauppaa.

Iso-Lehtolaan rakennettiin uusi asuinrakennus 1943.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

kohteen nimi: Kaivosojan kivilaita
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus:
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: liikenne
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1937
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kiviholvisilta vuodelta 1937. Se on rakennettu Vuortenkalliosta käsin hakatuista kivistä.

historia:

Silta on osa Oulun Maanviljelysinsinööripiirin insinööri G.M. von Essenin 1907 tekemää Vuohojärven rantojen kuivatussuunnitelmaa, jossa järveltä kaivettaisiin Vuohojokea paljon suurempi kanava jokeen. Kanavan kaivaminen oli aloitettu hätäaputöinä jo 1879, mutta jäänyt kesken.

Suunnittelijansa nimeä kantava Essenin kanava kaivettiin vuonna 1922. Kaivun yhteydessä tehdyn sillan tilalle tehtiin 1936-37 uusi maantiesilta keivestä, joka luohittin Vuortenkalliosta ja vedettiin hevosella talvella Vuohojärven poikki. Silta vihittiin käyttöön 1937. Se on aikansa kivi- ja sillanrakentamisen mestarityön näyte.

Essenin kanava ei täyttänyt toiveita, vaan Vuohojärvi laskettiin vuonna 1962 perkaamalla Vuohojoki.

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

<http://fifi.voima.fi/voima-artikkeli/2006/numero-7/voima-testaa-kirjailija-pentti-haanpaan-pyorailyreitit> (18.3.2015)

kohteen nimi: **Saviselän koulu**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-403-8-3
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1955
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava tiilirakenteinen jälleenrakennusajan koulu vuodelta 1955 kyläkeskuksessa.

historia:

Kärämäen kunnanvaltuusto hyväksyi 1954 uuden koulurakennuksen piirustukset ja koulun rakentaminen alkoi saman vuoden marraskuussa. Koulun urakoi rakennusmestari H. Nyysönen. Koulu otettiin koulukäyttöön 1955.

arviointi:

MRKY2015: R,I

kohteen nimi: **Vesilän luhti**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-403-7-80
kylä/k.osa: Saviselkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: käytävän seinässä kaiverrukset 1711 ja 1782
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Yksiosainen luhti, jossa on taidokkaita puuleikkauksia konsoleissa, alahirsien päissä ja pienen luhtikäytäväaukon pylväissä. Luhdin yläkerran ovenpielet ja kamana on veistetty kaareviksi, alakerran ovi on uusittu. Luhdissa on käytävän seinään kaiverrettuna 17 p, 1782 sekä 1711. Luhdin vieressä on puoji.

historia:

Tilan entinen nimi oli Kettunen, joka vuoden 1897 maakirjatutkimuksessa päätettiin muuttaa nimeksi Vesilä. Tila oli vuonna Norrköpingin valtiopäivillä hyväksytyn omaisuusveroluettelon mukaan 1800 tuhannen rixin talo eli arvotila.

Vesilä oli tunnettu myös sepistään. 1800-luvulla Sydänmaankylältä Vesilän taloon muuttivat kaksi Luomajoen veljestä Leonard ja Juho. Heidät tunnettiin taitavina työkalujen takojina, viikateseppinä sekä ase- ja pyssyseppinä.

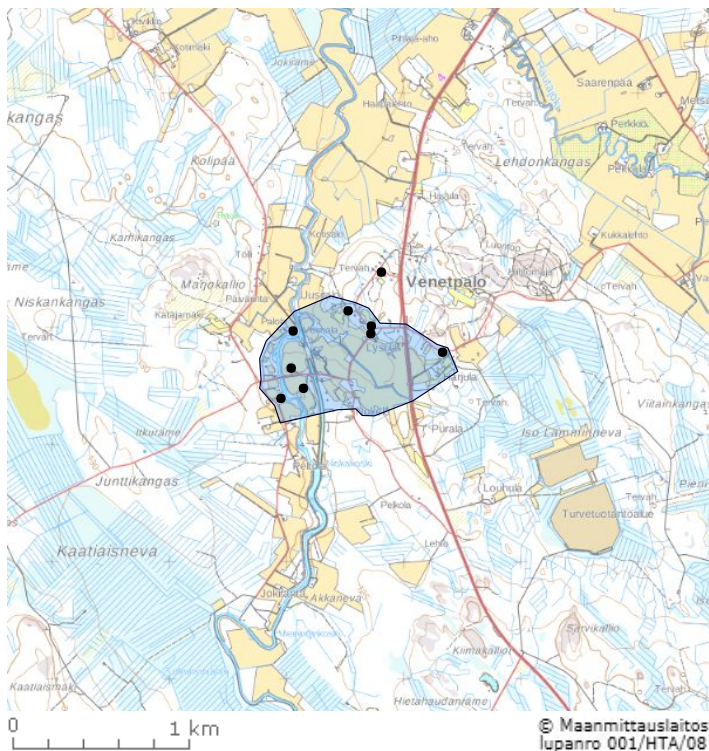
arviointi:

MRKY2015: Ht,R,M

lähteet:

Harju Anja (toim.) 1996. Selekäset - kylä ja kyläläisiä vuosisatojen saatossa.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

alueen nimi: **Venetpalo**
 pääas. kunta: Kärkölä
 pääas. kylä/k.osa: Venetpalo
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Alitalo
 Entinen Kärkölä-Osuuskauppa
 Lystilä
 Mikkola
 Mäkelä
 Palolan riipi
 Rapakkola
 Saarela
 Venetpalon koulu

kuvaus:

Pyhäjokilaaksoon mäkimäelle rakentunut kylä, joka on myös maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema. Kokonaisuudelle antavat rakennushistoriallista merkittävyyttä talonpoikaiset Mäkelän, Mikkolan, Alitalon ja Lystilän pihapiirit. Pyhäjokien rantatörmällä oleva Palolan riipi on yksi kylämiljöön kannalta merkittävä talousrakennus.

Venetpalon kansakoulun pihapiiri periytyy 1900-luvun alkuvuosilta ja sitä on täydennetty opettajien asuntolalla 1950-luvulla.

1900-luvun alkuvuosikymmenien rakennuskantaa edustavat mansardikattoinen Rapakkola vuodelta 1924 ja hirsirakenteinen laudoilla vuorattu osuuskauppa vuodelta 1948.

arviointi:

Venetpalo on vuosina 2014-2015 toteutetun päivitysinventoinnin perusteella määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi Venetpalon kulttuurimaisema. Alueen arvot pohjautuvat ennen muuta maisemalle tyypillisiin ominaispiirteisiin. Venetpalon kylässä on myös paljon arvokasta rakennuskantaa.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Ehdotus valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi 11.12.2014. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2014

Rentola, Liisa. 1995. Veneet palo, airot jäi. Haapaveden kansalaisopiston Kärsämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry. Raahen

"www.nba.fi/rky/1993/kohde1001.htm" (Luettu 2.7.2013)

kohteen nimi: **Alitalo**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-404-15-58
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: asuinrakennus 1903
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen talonpoikainen pihapiiri Pyhäjoen rannalla. 1903 valmistuneen asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä on navetta, jonka seinien alaosat on ladottu luonnonkivistä, kuten asuinrakennukset perustuksetkin. Muut talusrakennukset liittyvät navettaan ja rajaavat pihapiiriä pohjoisesta.

historia:

Alitalo on mukana Venetpalon jakokunnan isojaon toimituskirjassa vuodelta 1859.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, aivot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Entinen Kärämäen Osuuskauppa**

kunta: Kärämäki

kiinteistötunnus: 317-404-8-15

kylä/k.osa: Venetpalo

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1948

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava 1930-luvun klassismia henkivä kaupparakennus, jonka rakentaminen aloitettiin ennen talvisotaa, mutta joka valmistui 1948.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, airot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Lystilä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-404-7-86
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1920
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Venetpalon kylän keskeisellä paikalla sijaitseva kaksikerroksinen 1920 rakennettu suuri päärakennus, jossa on koristeelliset ikkunat ja joka on vuorattu ulkoa pystylaudoituksella 1940-luvulla. Massiivisen kaksikerroksisen umpikuistin toiseen kerrokseen on tehty lasinen pieni parveke, joka ulkonee rakennuksesta. Lystilän katto on muutettu peltikatoksi ja ikkunat on vaihdettu.

Pihapiiriin kuuluu päärakennuksen ohella muuan muassa varastona toimiva navetta ja kaksikerroksinen puoji, jonka nurkassa on vellikello. Pihassa ollut sikala on palanut. Nykyisin uusi sikala jää hieman keskipihan ulkopuolelle. Pihan keskellä on edelleen vanhakaivo.

Lystilän päärakennuksessa on aikoinaan toiminut Lystilän meijeri 1800-luvun lopulta alkaen. Ainakin vuodesta 1814 lähtien se oli kestikievarina.

historia:

Lystilä on lohkottu 1841 muodostetusta Venetpalo II -tilasta.

Lystilä mainitaan vuonna 1814 yhtenä Venetpalon kievareista. Muita olivat Mikkola, Saaranen ja Kivelä. Kievarin tehtäviin kuului kyyditseminen ja majoittaminen. Myös ruokailua piti keivareissa järjestää sekä ihmisille että hevosille. Kuntakokous ja nimismies valvoivat kievarien toimintaa.

Lystilän meijerin perustamisajankohdasta ei ole varmaa tietoa. Se oli kuitenkin toiminnassa jo ensimmäisen tirehtöörin August Hautalan Amerikan matkan aikana 1899-1902. Venetpalon meijerin voimanlähteenä oli hevoskierto, joka pyöritti sarkatampin, separaattorin ja ison puukimun. Meijerihuoneen katossa oli pitkä voimakseli, jossa oli koneille hihnapyörät löysäpyörineen.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Kärämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 1999-2000 Oy Arkmedia Ab Vaasa 2000

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, aivot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Mikkola**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-404-8-30
 kylä/k.osa: Venetpalo
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: päärakennus 1918
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Mikkola on yksi parhaiten säilyneistä Venetpalon pihapiireistä. 1918 valmistuneen päärakennuksen kanssa navetta, pikkuaitta, riihi, kellari ja sauna muodostavat selkeärajaisen pihapiirin, joka on tilan tunnultaan idyllinen ja tiivis. Pihapiiriä rajaa idästä päärakennus, pohjoisesta riihi ja lännestä navetta. Päärakennuksen ja navetan välistä avautuu maisema Venetpalon pelloille.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Kärämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 1999-2000 Oy Arkmedia Ab Vaasa 2000

Mikkola, Maritta. 2013. Haastattelu 14.6.2013

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, airot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Mäkelä**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-404-38-12
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: 1830
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen pihapiiri maisemallisesti tärkeällä paikalla Venetpalon viljelyaukean reunalla. Vuodelta 1830 periytyvä ympäräystäinen, 1½ -kerroksinen hirsirunkoinen talo on kunnostettu 1980-luvulla. Pihapiirissä on komea jälleenrakennusajan navetta.

historia:

Suur-Pyhäjoen historia mainitsee Mäkelän Mäki-nimisenä vuodelta 1635. Mäkelä on ollut sukutilana vuodesta 1728.

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Käsämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 1999–2000 Oy Arkmedia Ab. Vaasa. 2000.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, airot jäi. Käsämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Käsämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Palolan riipi**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-404-11-55
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pyhäjoen rantatöyrään pieni riipi, johon liittyy varastorakennuksia.

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Rapakkola**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-404-13-90
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: asuinrakennus 1924
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla sijaitseva perinteinen pihapiiri, jossa on 1924 valmistunut päärakennus, kolmiosainen jo hamaantunut aitta ja lato. Päärakennus on mittakaavaltaan kaunis ja eroaa monista muista Venetpalon rakennuksista taitekattoisuudellaan. Talo on maalattu punamullalla ja keskellä rakennusta on pihalle päin suuntautunut kaksikerroksinen taitekattoinen kuisti, jossa on leveä yhdeksänruutuinen ikkuna.

Päärakennus on korjattu 1930-luvulla sekä vuonna 1987.

historia:

Rapakkola mainitaan 1859 suoritetun Venetpalon jakokunnan Isojaon toimituskirjassa.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Käsämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 2000. Oy Arkmedia Ab Vaasa.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

kohteen nimi: **Saarela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-404-14-53
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: päärakennus 1901
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Mäelle vapaamuotoisesti ryhmittynyt pihapiiri, jossa on taitekattoinen hirsirakenteinen päärakennus vuodelta 1901. Vanhaa rakennuskantaa edustavat myös kaksi pientä aittaa.

arviointi:

MRKY2015: H

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Kärämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 1999–2000 Oy Arkmedia Ab Vaasa.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, airot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Venetpalon koulu**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-404-50-0
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1902
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kouluympäristö, johon kuuluvat koulu, piharakennus, sauna ja opettajien asuintalo. Vanhin osa, koulun päärakennus on vuodelta 1902. Sitä on laajennettu ja korjattu 1950-luvulla.

Päärakennusta korjattaessa vuosien saatossa pärekatto on muutettu peltikatoksi, ikkunat ja ovet on vaihdettu ja vanha opettajien kuusi-ikkunainen valoisa sisääntulokuisti on laudoitettu umpeen ja siihen asennettu uusi kaksoisovi ja kaksi yläikkunaa. Pihan puolelle pitkään sivuun, poikkipäädyn viereen, on tehty pitkä sisääntulo katos ja lyhyessä pohjoispäädystä on laajennus.

Hirsirakenteisessa piharakennuksessa on ollut puuliiteri, varasto-osa ja käymälä. Opettajien asuinrakennuksessa on ollut kaksi asuntoa ja kaksi pääovea asuntoihin. Rakennuksessa on toiminut myös kirjaston lainausosasto ja kansalaisopiston toimitiloja. Koulu pihalla on ollut myös kaivo sekä ruokakellari. Saunarakennus käsittää eteisen ja varsinainen saunan.

historia:

Wenepalon koulupiiri perustettiin 1899. Kustannusarvio tilattiin rakennusmestari J. Karjalahdelta. Kunta anoi valtiolta lainaa ja pyysi kruunulta rakennuspuita koulun rakentamiseen. Wenepalon koulun rakennustoimikuntaan valittiin viisi talollista. Koulun rakentamiseen tarvittavat 10000 tiiltä tilattiin Antti Lystilältä. Koulu valmistui 1902.

lähteet:

Kotiseutumme Haapajärvi – Kärämäki – Pyhäjärvi - Reisjärvi 1999-2000. Oy Arkmedia Ab. Vaasa

Mikkola, Tapio. 2013. Haastattelu 5.6.2013.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

Rentola Liisa 1995. Veneet palo, aivot jäi. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry. Raahen 2000.

kohteen nimi: **Kultala**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-401-23-8
kylä/k.osa: Haapajärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Esimerkki 1900-luvun alkupuolen pienestä pihapiiristä, jossa vanhan ja uuden asuinrakennuksen lisäksi on saman katon alla pieni navetta ja olkilato, sauna, kellari ja riihi, jonka hirsien nila on käytetty pettuleipään 1919. Olkiladonkin hirret ovat "pettuleipäpuun sydäntä". Pihapiiristä avautuu näkymä kauniiseen peltomaisemaan.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Rinnekangas**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-401-74-22
kylä/k.osa: Haapajärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: päärakennus 1938
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Eräkirjailija Leevi Karsikkaan kotitalo, perinteisessä asussaan säilynyt pihapiiri. Päärakennus on rakennettu 1938. Pihapiirissä on lisäksi puoji, jonka päädyssä on vellikello, ja sauna.

historia:

Vuonna 1933 Haapavedellä syntynyt Leevi Kustavi Karsikas on suomalainen eräkirjailija. Karsikas kävi kansakoulun ja suoritti kansanopiston 1953 ja kansankorkeakoulun 1959 sekä valmistui sosionomiksi 1962. Hän työskenteli maa- ja metsätaloudessa, kunnan palveluksessa ja myöhemmin vapaana kirjailijana. Kärämäellä hän asui 1933-1960.

Karsikas suoritti ylioppilastutkinnon 1992 ja valmistui yhteiskuntatieteiden maisteriksi 1996. Hän väitteli tohtoriksi Oulun yliopistossa 2007, väitöskirjan nimi oli Metsästyksen ongelmapuhe (The problematic dialogue about hunting).

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

http://www.kirjasampo.fi/fi/kulsa/kauno%253Aperson_123175936019166#.VUhpwZPYjhl (5.5.2015)

Ojalehto Martti (toim.) 2008. Jokilehto - Tarinoiden kehto. Jokilehdon kyläyhdistys.

kohteen nimi: **Torvela**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-401-23-10
kylä/k.osa: Haapajärvi
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni peltojen ympäröimä pihapiiri kylätien varrella. Pihapiirissä on harmaahirsinen asuinrakennus, pieni aitta, sauna ja lato.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

kohteen nimi: **Halosen vanha mylly**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-1-16

kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajotus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Halosen tilan vanha mylly ja kylätien toisella puolella oleva aitta ovat osa Pyhäjokivarren maisemakokonaisuutta.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Harju**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-35-75
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen talonpoikainen pihapiiri maisemallisesti tärkeällä paikalla valtatie E 4 varrella. Päärakennuksen ulkoasua on muuttunut. Maiseman kohokohtana on kujan päässä oleva vanha pieni aitta.

arviointi:

MRKY2015: H,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Heikkilä**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-40-8
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1900-luvun alun pihapiiri peltoaukean laidalla kylätien verrella. Pienen päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on hirsirakenteinen navetta, sauna ja muita talousrakennuksia.

historia:

Tila on lohkottu Puusaaren tilasta.

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Jaakola**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-54-10
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni jälleenrakennusajan asussa oleva pihapiiri sekä vanha aitta ja riihi Koposenperäntien toisella puolella Kärämäenjoen rannalla.

kuvaus:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Kivikangas**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-9-50
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen maatalouskeskus, jonka pihapiirissä on asuinrakennuksen lisäksi kaksikerroksinen luhti, pikkuaitta ja riipi.

Korkea talonpoikainen asuinrakennus on perusparannettu 1980-luvulla. Silloin siihen on lisätty siipiosa, jossa on luhtimainen parveke toisessa kerroksessa. Ikkunoiden vuorilautoissa on säilytetty perinteinen malli.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Konttila**
 kunta: Käsämäki
 kiinteistötunnus: 317-402-37-346
 kylä/k.osa: Käsämäki
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1809-1863
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kirkonkylän keskeisiä taloja vuodelta 1862. Päärakennus valmistui 1920-luvun alussa. Pihapiirissä on myös puoji ja aitta. Kotiseutumuseona toimiva lainajyvämakasiini siirrettiin pihapiiriin vuonna 2012.

Konttilan tila on aikoinaan ollut 300 hehtaaria ja puolet kirkonkylän asutuksesta on rakennettu sen maille. Konttilassa on toiminut kestikievari, joka on tarjonnut kydytystä, majatalon ja matkustajakodin. Konttilassa on ollut myös poliisin virkahuone.

historia:

Museo on rakennettu alunperin lainajyvämakasiiniksi. Päätyseinähirteen on ulos veistetty vuosiluku 1879, mutta kirjallisten lähteiden perusteella rakennusvuodeksi mainitaan 1848. Tammikuussa 2012 museo siirrettiin Konttilan perinnepihapiiriin Pomojentielle.

Museossa on jäljellä alkuperäiset tuplaseinät, laarit, lattiat ja välipohja. Makasiinissa on ollut kahdet ristiin menevät portaat laarien välillä eli molemmista ovista on päässyt yhtä hyvin ylös. Toiset portaat on poistettu museoksi muuttamisen yhteydessä ja niiden tilalle on tehty varastokomero takaoven eteen. Päädyissä on yläikkunat joissa on luukut. Räystäillä ylimmät hirret ulkonevat koristeelliseksi profiileiksi veistettyinä ja päätyräystäisille on tehty vastaavat profiloinnit, tuulilauta on sahalaitakuviainen. Ovesa on alkuperäinen takolukko edelleen käytössä.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 2004. Käsämäki -kylä keskellä Suomea.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Käsämäen apteekki**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-37-51

kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1948

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava jälleenrakennusajan kirkonkylän kaksikerroksinen liikerakennus ja puuliiteri keskeisellä paikalla Käsämäen keskustassa E 4 -valtatien varrella.

Rapatun, hirsi- ja puurakenteisen apteekin on suunnitellut arkkitehti Abel Sandelin sisarelleen, ja se on rakennettu vuosien 1947-1948 aikana. Abel Sanfrid Sandelin (1907–1974) toimi Turun kaupunginarkkitehtina.

Apteekkitoimintansa rakennuksessa loppui 1982.

historia:

Apteekkitoimintansa rakennuksessa loppui 1982. Sisällä rakennuksen entinen käyttötarkoitus on edelleen nähtävissä. Keskikerroksessa on aikoinaan ollut mm. apteekinmyymälä, proviisorin ja farmaseutin huoneet sekä keittiö. Yläkerta taas käsittää apteekkarin oman asunnon ja kellarissa on lääke sekä pirtuvarastoja ja laskusilta apteekkiin tulleille kuljetuksille. Etenkin alakerroksen myymälässä apteekin vanhat rakenteet on edelleen nähtävissä. Kaunis katto ja näkyvillä oleva hirsiseinä henkii vanhan apteekin tunnelmaa. Myymälään vievässä ulko-ovessa on luukku, josta voitiin myös myydä apteekin lääkkeitä tarvittaessa. Yläkertaan vie kolmet portaat, joista yhdet oli tarkoitettu asukkaille, toiset palvelijoille ja kolmannet apteekin henkilökunnalle. Rakennuksessa on kolme ulko-ovea, joista yksi vie myymälään, toinen toimii pihanpuoleisena pääovena ja kolmas sivuovena. Pihanpuoleisen oven yläpuolella on parveke. Parveke on tuettu oven molemmin puolisilla pylväillä. Rakennusta on peruskorjattu vuonna 1993.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 2004. Käsämäki -kylä keskellä Suomea.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoijat Anna Grönlund, Maija Poukka ja Anu Syrjäpalo.

kohteen nimi: **Kärsämäen kunnantalo**

kunta: Kärsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-37-33

kylä/k.osa: Kärsämäki

tyyppi: hallinto

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Hirsirunkoinen osittain rapattu ja osittain vaakalaudoitettu entinen suojeluskuntatalo, joka on nykyisin kunnantoimistona. Rakennus on ollut myös lottakahvilana, navettana, elokuvateatterina ja koulukäytössä.

arviointi:

MRKY2015: R,H,M,I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Kärsämäen Osuusliike**

kunta: Kärsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-39-88

kylä/k.osa: Kärsämäki

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: 1943

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kärsämäen Osuusliikkeen kaksikerroksinen, vuonna 1943 valmistunut lautaverhoiltu liikerakennus. Julkisivuissa on funktionalismille tyypillisiä piirteitä: ikkunoita ympäröivät kapeat vuorilaudat ja näyteikkunarivistön yläpuolella julkisivupintaa jäsentää kapea vaakalista.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Mäkinen Kaisa 2012. Pohjois-Pohjanmaan kirkonkylien muuttuva kulttuuriympäristö. Pohjoispohjalaiset kirkonkylät muutosten kuvaajina -Rantsila, Kärsämäki, Tyrnävä ja Haapavesi. Oulun yliopisto. Arkkitehtuurin osasto. Julkaisu A 55.

kohteen nimi: **Mäenpää**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-19-18
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Talousskeskus, johon kuuluu 1800-luvun lopulla valmistunut asuinrakennus suurine pirtteineen sekä kolmiosaiset puoji ja kammillinen entinen hollitalli, johon on liitetty uusi navetta. Talo on toiminut keskikievarina.

historia:

Mäenpään tila perustettiin 1624. Tilan omistajahistoria on monivaiheinen, mutta merkittäviä 1800-luvun isäntiä ovat olleet 1845 isännäksi tullut ja 45 vuotta taloa hallinnut Matti Saaranen, joka hoiti muun muassa talossa ollutta kestikievaria, sekä 1891 isännäksi tullut Herman Tulppo.

Hermannin 40 vuotta kestäneen isännyyden aikana Mäenpäästä tuli yksi pitäjän parhaista taloista. Ihmetystä herättivät maatöissä häärivä 40 hengen kotiväki, 40 lehmää ja esimerkillinen kestikievarin hoito. Herman oli Kärämäen kirkkoneuvoston jäsen vuodesta 1899. Hän eli vuoteen 1934.

Mäenpää jouduttiin myymään suurten verojen vuoksi ja taloihin tuli omistajiksi siirtoväkeä Suojärveltä.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: Puusaari
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-40-60, -40-59
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1880-luku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Näkyvällä paikalla kylätien varrella sijaitseva 1880-luvulta periytyvä maalaistalo, joka on siirretty viereisestä pihapiiristä nykyiselle paikalle. Alkuperäisessä Puusaaren pihapiirissä on edelleen kookas puoji, joka rajautuu kylätiehen.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 2004. Kärämäki - kylä keskellä Suomea.

kohteen nimi: **Raatti**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-402-33-2
kylä/k.osa: Kärämäki
tyyppi: asuinrakentaminen
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1800-luvun lopulla rakennettu lukkarinpuustellin asuinrakennus Pyhäjoen törmällä maisemallisesti tärkeällä paikalla.

historia:

Määrätty 24.11.1784 lukkarin virkataloksi.

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Ritomäen entinen koulu**

kunta: Kärsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-153-1

kylä/k.osa: Kärsämäki

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: 1920-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Tyypillinen 1920-luvun koulurakennus, joka nykyisin toimii taiteilijakotina.

Rakennuksen keskellä on poikkipääty, jonka molemmiin puoliin ovat sisäänkäynnit, joista toinen on avo- ja toinen umpikuistillinen. Ikkunat ovat 6- tai 9-ruutuisia. Yläkerran päätyikkunassa on kaunis ristikkokoristelu, samoin ulko-ovien ikkunoissa. Pihassa on punamullalla maalattu varasto ja sauna.

arviointi:

MRKY2015: R,I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Suomela**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-402-35-107
kylä/k.osa: Käsämäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen talonpoikainen pihapiiri, joka toimii leirintäalueena. Päärakennus on valmistunut 1800-luvun ja 1900-lukujen vaihteessa. Punamullalla maalatut aitat ovat leirintäalueen majoitusiloina. Ne on siirretty Suomelaan nimensä mukaisilta Käsämäen kyliltä.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Suomen sodan muistomerkki**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-402-35-43

kylä/k.osa: Käsämäki

tyyppi: tapahtuma-, muisto- ja uskomuspaikat

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: 1930-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1930-luvulla pystytetty Suomen sodan muistomerkki valtatie 4 varrella. Muistomerkissä teksti: "Tässä käskystä Sandellsin Falander ryssän löi 18 4/8 08".

arviointi:

MRKY2015: H

lähteet:

<https://www.finna.fi/Record/lusto.M011-153268> (18.3.2015)

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Vanha alakoulu**
 kunta: Käsämäki
 kiinteistötunnus: 317-881-1-0
 kylä/k.osa: Käsämäki
 tyyppi: opetus ja koulutus
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: 1884, korotettu 1920- ja 30-luvun taitteessa
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Suuri kaksikerroksinen 1800-luvun lopulta periytyvä rakennus, jota on korotettu 1920- ja 30-lukujen vaihteessa ja joka on toiminut muun muassa käräjätalona, postina ja kunnantalona, alakouluna ja säästöpankin konttorina. Nyt rakennus on asuinkäytössä.

historia:

Kirkonkylän kansakoulun juuret juontavat rovarsti Frosteruksen aikana perustettuun Turvattomien lasten kouluun, joka perustettiin kuntakokouksessa vuonna 1870.

Kirkonkylän kansakoulu perustettiin 1884 ja se aloitti toimintansa heti omassa rakennuksessa lohkokunnan maalla kirkkokentän kohdalla tien toisella puolen.

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

Kemi Asta (toim.) 2004. Käsämäki - kylä keskellä Suomea.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Konolan aitta ja Juhola**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-403-18-48, -18-44

kylä/k.osa: Saviselkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1809-1863

ajoitusselite: otsa-aitta 1818

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Suuri aitta ja perinteinen pihapiiri, jossa on perusparannettu maatilan asuinrakennus ja useita pieniä aittoja, muun muassa otsa-aitta vuodelta 1818.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

kohteen nimi: **Hautajoki**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-404-3-40

kylä/k.osa: Venetpalo

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Entinen maalaistalo, joka on toiminut myös uiton pomojen kortteeripaikkana. Talo on ollut myös kunnanhoidokkien kotina, mistä muistona on kalterit yläkerrän ikkunoissa. Pihapiirissä on hirsiaita.

historia:

Ensimmäinen maininta Hautajoen uudistilasta on vuodelta 1782. Talo on jaettu veljesten kesken kahtia 1850-luvulla, mutta Hautajoki on tiettävästi alkuperäisellä paikallaan.

Hautajoen talo on ollut tukkisavotoiden ja uittojen keskuspaikka. Siellä on hoidettu myös huutolaisia ja kunnanhoidokkeja.

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, airot jäi. Käsämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Käsämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Hautala**
kunta: Käsämäki
kiinteistötunnus: 317-404-1-42
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Näkyvällä paikalla kylätien varrella sijaitseva entisen torpan pihapiiri 1800-luvun lopulta. Pihapiirissä on paljon harmaantuneita hirsisiä talousrakennuksia.

historia:

Hautala oli toinen 1600-luvulta periytyvän Herttuan tilan 1800-luvulla perustetuista torpista. Hautala itsenäistyi 1918 säädetyn torpparilain voimaantulon jälkeen.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, aivot jäi. Käsämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Käsämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Kangasharju**
 kunta: Kärämäki
 kiinteistötunnus: 317-404-2-20
 kylä/k.osa: Venetpalo
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 ajoituslaji: asuinrakennus 1800-luvun puoliväli
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Perinteinen maatilarakennusten ryhmä. Asuinrakennus on tehty 1800-luvun puolivälissä. Se on pystylomalaudoitettu ja maalattu punaiseksi. Pihassa on vanha puoji ja jälleenrakennusajan navetta.

historia:

Niemen uudistila perustettiin 1782 ja jaettiin jokea pitkin 1950-luvulla veljesten kesken niin, että niemi jäi pohjoispuolelle ja eteläpuolelle rakennettiin Tuomaanniemi, jonka nimi muutettiin myöhemmin Kangasharjuksi. Kangasharju on jaettu edelleen 1920-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Rentola Liisa (toim.) 1994. Veneet palo, aivot jäi. Kärämäen kunnan Venetpalon kyläkirja. Haapaveden kansalaisopiston Kärämäen osaston piiri Tietolaari, Venetpalon kylätoimikunta, Hautajoen kylätoimikunta, Venetpalon Nuorisoseura ry.

kohteen nimi: **Kurpas**
kunta: Kärämäki
kiinteistötunnus: 317-404-25-1
kylä/k.osa: Venetpalo
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: asuinrakennus pienennetty ja kengitetty 1930-luvulla
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1860-luvulla perustetun metsänvartijatilän pihapiiri, jossa on 1930-luvulla pienennetty ja uudelleen kengitetty hirsinen asuinrakennus ja sauna. Alun perin vuoraamatonta hirsirakennusta on peruskorjattu 1970-luvulta lähtien: esimerkiksi ikkunat on uusittu ja julkisivu on pystyrimalaudoitettu.

Daniel Sääksen raivaamalla tilalla on ollut metsänvartijoita neljässä polvessa ja se itsenäistyi vuonna 1937. Talo on toiminut jääkäri liikkeen aikana etappipaikkana ja värväysasemana.

historia:

Kruununmaa, metsähallitus ja metsänvartijatilat

Keskiajalla Pohjois-Suomen metsiä asutettiin rajoituksetta, mutta jo 1500-luvulla Kustaa Vaasan politiikan mukaisesti kruunu katsoi asumattomien erämaiden kuuluvan yksistään sille. Vuonna 1683 Kaarle XI antoi varsinkin pohjoisimpia metsäseutuja koskeneen julistuksen, jonka mukaan taloille ja kylille kuuluvan kohtuullisen metsämäärän jälkeen muu metsämaa kuului kruunulle. Valtiolla oli täysi omistusoikeus niihin maihin, joita ei voitu osoittaa kuuluviksi jollekin muulle. Kesti kauan ennen kuin valtion omistusoikeus asumattomiin erämaihin tuli tunnustetuksi ja lopullisesti toteutetuksi.

Ennen isoajakoa kylien hallitsemien tilusten rajat syntyivät tuomioistuinten päätösten tai tilusnautintojen perusteella. Rajojen sisäpuolinen maa kuului kylien taloille ja ulkopuoliset tilukset olivat kruunun yleismaata eli yhteismaata (krono allmänning). Kruunun ote kruununmaahan Ruotsi-Suomessa tiukkeni vuoden 1757 isoajakoasetuksen myötä, jonka perusteella myös kylien ja pitäjien yhteiset metsämaat jaettiin talojen kesken.

Metsähallitus ryhtyi järjestämään kruununmaan asumusten asemaa erityisen määrätietoisesti 1860-luvulla.

Vuoden 1851 metsäasetuksen

mukaan piti aloittaa kruununmaalle luvattakin syntyneiden mäkitupien ja torppien aseman järjestäminen. Pohjois-Suomen osalta prosessista tuli pitkäaikainen, koska isonjaon hitauden vuoksi ei voinut sanoa selvästi, mikä oli kruununmaalle luvatta syntynyttä asutusta. Asumusten aseman järjestäminen Pohjois-Suomessa alkoi vasta 1860-luvulla.

Vuonna 1859 julkaistu "armollinen julistus metsänhoitoammatin järjestämisestä Suomessa olevien kruununmaitten hallintoa ja hoitoa varten" merkitsi vakinaisen metsänhoitolaitoksen perustamista Suomeen. Toiminta-alueeksi tulivat kruununpuistoiksi julistetut valtionmaat. Kruununpuistojen hallinto jakaantui seuraavasti: "Kruunun puistot jaetaan mukavasti awaroihin tarkastuspiireihin ja jokaiseen semmoiseen piiriin määrätään yksi ylimetsänhoitaja. Tarkastuspiirit jaetaan sitten hoitoaluuksiin, joihinkä otetaan yksi metsänhoitaja kuhunkin, sekä hoito-alueet wartio-osuuksiin, jokaisessa asuwalla yhdellä metsänwahdilla." Pääosa valtionmetsistä oli Pohjois-Suomessa, jossa isoajako oli keskeneräinen tai ei ollut alkanut ja asutus harvaa. Ensimmäiset metsänhoitajat asetettiin Oulun lääniin vuoden 1860 aikana.

Metsähallituksesta tuli itsenäinen keskusvirasto 1863 ja metsähallinnon organisaatio luotiin 1850- ja 1860-lukujen aikana sellaiseksi, että sen pääperiaatteet säilyivät pitkälle 1900-luvulle.

Uusien metsänhoitajien ensimmäisenä tehtävä oli laittaa järjestykseen kruununmetsiin aikojen kuluessa syntynyt asutus. Tätä varten asumuksista laadittiin erityisiä luetteloita ja metsänhoitajat kuuluttivat kirkkoissa kruununmaalle asettautuneita ihmisiä kokoon. Joistakin asumuksista tehtiin metsänvartijatiloja, joistakin kruununmetsätorppia ja sopimattomat määrättiin hävitettäväksi. Metsänvartijatiloista metsähallitukselle oli se hyöty, että metsiin saatiin tunnollisia henkilöitä, joille pystyttiin tarjoamaan asunto

viljelyksineen.

Hoitoalueiden vartiopiirien johdossa oli metsänvartija. Metsänvartijoiksi eli metsänvahdeiksi oli otettava "hyvämaineisia ja ruumiinsa puolesta terveitä ja voimakkaassa iässä olevia miehiä", ja etuoikeus oli sellaisilla, jotka "taitaa lukea, kirjoittaa ja lukua laskea". Vartijoiden tehtävänä oli nimenomaan taistella varkauksia ja lainrikkooja vastaan sekä liikkua vartiopiireissä mahdollisimman paljon.

Jääkäriiliikkeen läntinen etappi

Jääkärietappi tarkoitti yhtä jääkäriiliikkeen toimintamuotoa, verkostoa, joka auttoi jääkäritarjokkaita ja komennustehtävissä olevia jääkäreitä liikkumaan Suomen eri osien ja Saksan Lockstedter Lagerin koulutuskeskuksen välillä. Jääkärivärväri Aarne Sihvo sai 1916 tehtäväkseen luoda uuden läntisen värväys- ja etappilinjan. Sen alkupää oli Kurpaksessa. Etappitie paljastui, kun Sihvo jäi kiinni vielä samana vuonna. Seuraava etappi oli Sydänmaankylän Lehtikangas (Eteläpuolentie 715).

arviointi:

MRKY2015: H

lähteet:

Aarne Hankalan haastattelu 29.4.2015

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 3, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Ruuttula-Vasari Anne 2005. "Herroja on epäiltävä aina – metsäherroja yli kaiken": metsähallituksen ja pohjoissuomalaisten kanssakäyminen kruununmetsissä vuosina 1851–1900.

kohteen nimi: **Löytölän pölkkynavetta**

kunta: Käsämäki

kiinteistötunnus: 317-404-21-15

kylä/k.osa: Venetpalo

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1918-1944

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kauniisti muurattu pölkkynavetta Nurmesjärven kylässä.